

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 33.

ZATERDAG 12 AUGUSTUS 1916.

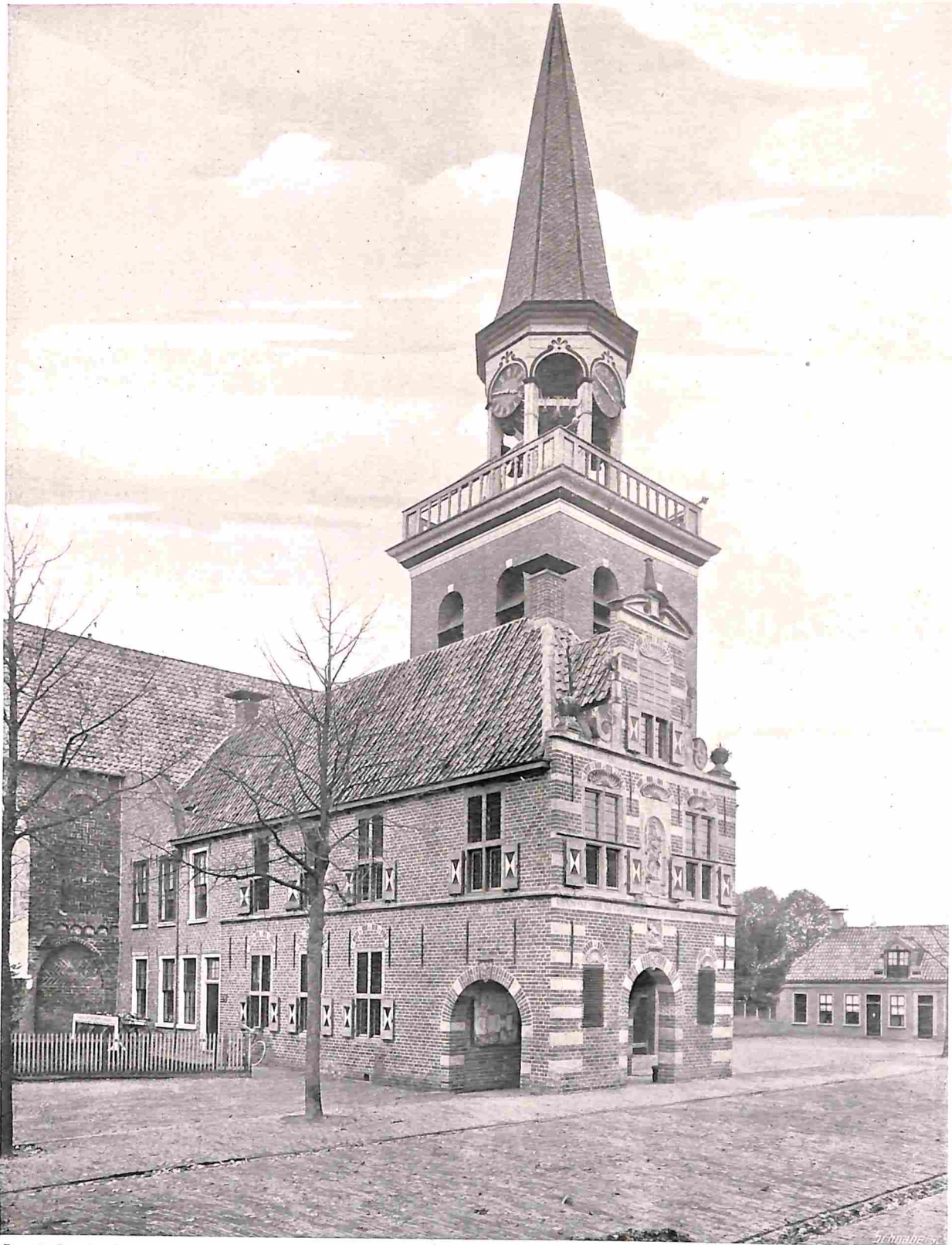

Foto C. Steenbergh.

HET RAADHUIS TE APPINGEDAM. DAARACHTER DE NICOLAÏTOREN.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET „JOHN GRIER HOME”. UIT HET ENGELSCHE, DOOR JEAN WEBSTER (9)	BLZ. 386
BESCHRIJVINKJES, DOOR CHR. A. J. VAN DER LINDEN.	„ 387
ARABISCHE SPREEKWOORDEN, DOOR G.	„ 387
REISHERINNERINGEN UIT DE PROVENCE EN DE LANGUE- DOC, (VERVOLG), DOOR L. M. VAN DEN BERG, GEÏLL. BLZ. 388—390	
HET HAGELZAKJE, (SLOT), DOOR A. B. WIGMAN.	BLZ. 391
HET RAADHUIS TE APPINGEDAM, DOOR R. H. HERWIG, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 385 EN 392
MOHAMMED ROESOE KETJIL, (VERVOLG), DOOR BOELOEH PERINDOE	BLZ. 392
HET KLOKKENSPEL, (VERVOLG), DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 392—395
DE TUIN, DOOR JOH. W. BROEDELET	BLZ. 395
SINT MARGRIET, DOOR F. W. DRIJVER	„ 396
ZOMERMORGEN, (GEDICHT), DOOR MARIE V. D. PAUWERT— VERWAAL.	„ 396
ETON COLLEGE, GEÏLLUSTREERD.	„ 396

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

HET „JOHN GRIER HOME”

DOOR JEAN WEBSTER.

(9) *(Geautoriseerde vertaling van „Dear Enemy”).*

John Grier Home.
7 April.

LIEVE Judy,
Ik heb zoo juist een brochure gelezen over de opleiding voor handenarbeid voor meisjes en een over gezond, krachtig voedsel voor groote inrichtingen, de vereischte proportiën van eiwit, vet, zetmeel, enz. In dezen tijd van wetenschappelijke liefdadigheid, waarin elk probleem bestudeerd en nog eens bestudeerd wordt en daar groote tabellen over worden opgemaakt, kun je een inrichting ook met tabellen besturen. Ik begrijp niet hoe Mrs. Lippett al die fouten kon begaan, welke ze beging, verondersteld natuurlijk, dat ze kon lezen, maar er is een punt, waarover nog niet gedacht is en waarvoor ik nu allerlei gegevens verzamel; op een goeden dag zal ik een geschrift uitgeven over de „Behandeling en Controle over Regenten”!

O, ik moet je een grap van mijn vijand vertellen, niet van den WelEd. Gestr. Heer maar van mijn eersten origineelen. Hij heeft nu een nieuw veld van ontdekkingen opgedaan. Hij zei heel effen (alles, wat hij doet, is effen, hij heeft zelfs nog nooit geglimlacht), dat hij mij sedert mijn komst scherp heeft opgenomen en hoewel ik ongeroutineerd en een beetje opgewonden en onbezonnen ben (sic), gelooft hij niet, dat ik werkelijk zoo oppervlakkig ben als hij eerst vreesde. Ik heb een bijna manlijke handigheid om de volle beteekenis van een kwestie te doorzien en recht op het doel af te gaan.

Zijn mannen niet vermakelijk? Wanneer ze je het grootste compliment willen maken, zeggen ze naiefweg, dat je werkelijk iets van een man hebt. Maar dat is een compliment, waarop ik hem toch nooit op de zelfde wijze zal antwoorden, want ik wil niet bekennen, dat hij een bijna vrouwelijke opmerkingsgave bezit.

Dus Sandy denkt toch, dat ik voor verbetering vatbaar ben — al ziet hij mijn fouten ook heel goed. En hij heeft besloten mijn opvoeding te voltooiën, zoodat ik niet behoef stil te staan bij het oogenblik, dat ik de Universiteit heb verlaten. Een persoontje zooals ik behoort van physiologie, biologie, psychologie, sociologie, gezondheidsleer, enz. goed op de hoogte te zijn. Ze moet de erfelijke belasting van krankzinnigheid, idiotisme en alcoholisme kennen en ze moet met het zenuwstelsel van kikkers op de hoogte zijn, in verband waarmee hij zijn heele bibliotheek te

mijner beschikking heeft gesteld, welke uit meer dan 4000 boekdeelen bestaat. Hij zoekt niet alleen de boeken uit, die ik lezen moet, maar stelt mij vragen om zeker te zijn, dat ik ze ook gelezen heb.

Wij hebben de vorige week aan het leven en aan de brieven van het Jukes gezin besteed. Margaretha, de moeder der misdadigers, het zesde generaties geleden, staat aan het hoofd van een vruchtbaar geslacht, hetwelk nu ongeveer 1200 menschen telt. Moraal: bestudeer je kinderen, welke erfelijk belast zijn, zeer nauwkeurig, zoodat geen ervan gelegenheid heeft om tot een Jukes op te groeien.

Zoodra wij onze thee met toast genuttigd hebben, haalt Sandy het register en dan speuren we angstig naar alcoholistische ouders. Het is een spelletje en een goed middel om het schemeruurtje door te brengen als het dagwerk verricht is.

Quelle vie! Kom toch gauw terug en help mij uit dit huis! Ik sterf van heimwee om je weer te zien.

Sallie.

John Grier Home.
Donderdagmorgen.

Mijn lieve Pendleton familie,

Ik heb je brief ontvangen en grijp dadelijk naar pen en inkt om mijn schuld af te doen. Ik wil toch niet verlost worden, ik neem mijn woord terug. Ik ben van ideeën veranderd. Dat persoontje, dat je hierheen wilt sturen, lijkt naar je beschrijving te oordeelen, een tweelingszuster van onze Miss Snaith. Hoe kun je me vragen om mijn kinderen toe te vertrouwen aan een lieve, maar onbeduidende dame van middelbaren leeftijd, die zelf geen kinderen heeft! Alleen het idee daaraan doet mijn moederhart bloeden!

Denk je werkelijk, dat zulk een vrouw ook maar tijdelijk het werk hier kan verrichten? Neen, duizend maal neen! De directrice van een inrichting als deze moet gezond en vlug en energiek en krachtig en vroolijk en flink zijn, met rood haar en een goed humeur, zooals ik! Natuurlijk ben ik ontevreden geweest, dat zou iedereen zijn bij zulk een wanorde, maar dat was, wat jullie socialisten een heilige verontwaardiging noemen. En denk je werkelijk, dat ik al mijn prachtige veranderingen, die ik met zooveel moeite hier heb ingevoerd, zoo maar weer zou laten vervallen? Neen! Ik ben niet van deze plaats weg te krijgen als je geen directrice vindt, die op zijn minst genomen beter is dan S. McBride!

Dat beteekent echter weer niet, dat ik me hier voor goed begraaf, neen, alleen maar voorloopig, zoo lang, tot alle dingen geregeld zijn; zoolang de pokken- en mazelenperiode hier heerscht, geloof ik wel, dat je in mij een geschikte directrice hebt gevonden. Ik hou er dol veel van om verbeteringen tot stand te brengen en de menschen tot orde te roepen.

Dit is een heel slordige brief, maar ik krabbel het in een paar minuten af om je dadelijk te doen besluiten van die lieve, onbeduidende, kinderlooze juffrouw af te zien.

Zeg, lieve luidjes, laat me nog wat in dien warboel zitten, voor een paar maanden maar! Laat me eens toonen, wat ik kan en ik beloof je, dat je er geen spijt over zult hebben.

S. McB.

J. G. H.
Donderdagmiddag.

Lieve Judy,
Ik heb een gedicht gemaakt, een waar zegelied!
Robin MacRae
Smiled to-day!!
Het is waar, werkelijk waar!

J. G. H.
13 April.

Lieve Judy,

Ik ben blij te hooren, dat jij blij was te hooren, dat ik hier blijf. Ik had het nooit gedacht maar ik ben heusch aan de kinderen gehecht.

Het is vreeselijk jammer, dat je door Jervis' aangelegenheden nog langer in het Zuiden moet blijven. Ik barst haast van alle nieuwtjes, die ik je moet vertellen en het is zoo omslachtig en tijdrovend om alles neer te schrijven, wat je iemand te zeggen hebt.

Natuurlijk ben ik blij, dat het huis verbouwd wordt en ik vind al je plannen goed, maar ik heb er zelf ook een paar extra goede. Het zal heerlijk zijn om de nieuwe gymnastiekzaal en de groote, overdekte warandah rondom de slaapkamers te krijgen maar Judy, ik verlang zoo dol naar cottage-woningen! Hoe meer ik me in het eigenlijke werk van een vondelingengesticht indenk, des te meer kom ik tot de overtuiging, dat het eenig systeem, dat het meest het familieleven nabij komt, voor een vondelingen-familieleven de slagader van het sociale leven uitmaakt, moeten de kinderen al zeer vroeg dat leven van nabij kennen.

Het vraagstuk, dat me nu bezig houdt, is wel, wat we met onze kinderen zullen beginnen zoo lang ons huis verbouwd wordt. Het is vreeselijk moeilijk om een huis te bewonen en het tegelijkertijd te verbouwen. Hoe zou je het vinden als ik een circustent het verbouwen gaan, zou ik wel graag een paar logeerkamers bij ons terugkomen nadat ze een eigen loopbaan hebben gekozen, want juist het groote geheim van onzen blijvenden invloed op hun leven zal onze steeds durende zorg voor hen zijn, die een soort achtergrond voor hen vormt. Wat moet het niet een vrees-

lijk eenzaam gevoel voor iemand zijn te moeten denken, dat hij niemand heeft, die aan hem blijft denken. Ik, met mijn dozijnen tantes en ooms en moeder en vader en neven en broers en zusters en nichten, kan me dat niet indenken. Ik zou het benauwend vinden als ik niet een heele massa gaatjes wist, waarin ik kon kruipen. En voor deze arme schapen moet het John Grier Home steeds een thuis blijven, dus, lieve luidjes, zorg, dat ik minstens een half dozijn logeerkamers krijg.

Dag! Ik ben echt in mijn nopjes, dat je die andere vrouw niet hierheen hebt gehaald. Alleen het denkbeeld, dat iemand anders mijn mooie vernieuwingen zou verwaarlozen, nog voor ze toegepast zijn, brengt me in opstand! Ik ben bang, dat ik wel iets met Sandy gemeen heb: ik vrees, dat niets goed gaat, als ik het niet zelf doe.

Je S. McB.

J. H. G.
Zondag.

Lieve Gordon,

Ik weet, dat ik je een heelen tijd niet heb geschreven. Je hebt volkomen gelijk als je op me bromt. Maar lieve deugd, je weet ook niet hoeveel werk een directrice van een vondelingengesticht te verrichten heeft en al mijn schrijfkracht moet op de wreede Judy Abbott Pendleton uitgestort worden, want als er drie dagen voorbijgaan zonder brief, telegrafeert ze me om te hooren of het gesticht misschien afgebrand is, terwijl jij, als een heel lieve man, na een briefloozen tijd, het een of andere mooie cadeau stuurt om de gedachte aan jou even te verfrissen. Dus zie je, dat het beslist in mijn voordeel is je af en toe op een brief te laten wachten.

Je zult het waarschijnlijk vervelend vinden als ik je zeg, dat ik beloofd heb nog een tijd hier te blijven en ze hebben tenslotte iemand gevonden, die mijn plaats zou kunnen innemen maar het was absoluut geen geschikte vrouw en ze zou zelfs niet tijdelijk aan de eischen kunnen voldoen. En, mijn waarde Gordon, ik wil je eerlijk bekennen, dat Worcester mij eenigszins eentonig voorkwam, toen ik aan de mogelijkheid dacht om aan al mijn koortsachtige plannen en steeds zoeken naar verbetering, goeden dag te moeten zeggen. Ik kan er niet toe overgaan dit leven vaarwel te zeggen als ik niet weet, minstens net zoo'n geanimeerd leven ervoor in de plaats te krijgen.

Ik weet heel goed, wat je me daarop wilt antwoorden, maar doe het alsjeblieft niet. Wacht nog een paar maanden en laat mij den tijd om te denken. En intusschen ben ik blij te weten, dat ik nog iets in de wereld verrichten kan. Er gaat zoo iets vroolijks, opwekkends van den omgang met kinderen uit, tenminste als je het van mijn standpunt beziet en niet van dat van onzen Schotschen dokter. Ik heb nog nooit iemand gezien, als die man! Hij is altijd pessimistisch gestemd en down. Het is veel beter niet zooveel over idiotisme en alcoholisme en heel dien erfelijk belasten rommel te denken. Ik ben juist onwetend genoeg om vroolijk te zijn en geschikt voor een positie als de mijne.

De gedachte aan al deze kleine levens, die in zoo verschillende richtingen zich zullen ontwikkelen, ontroert mij steeds weer. De zieltjes van onze kinderen staan open voor elk bloemzaadje. Het is daar wel wat wild gezaaid geworden, dat is zeker, maar hoe-wel wij bij onze kinderen een hoop onkruid zullen vinden, verwachten wij toch ook een paar zeldzame en zeer kostbare bloemen. Word ik nu sentimenteel? Zeker omdat ik zoo'n honger heb! Daar gaat juist de gong! Wij krijgen vanavond een heerlijken maaltijd: roastbeef en worteltjes en sla met rhabarber toe. Zou je niet graag met ons mee-eten? Ik zou het heerlijk vinden je hier te hebben!

Met stevigen handdruk,
S. McB.

P.S. Je moest eens al die daklooze katjes zien, die onze kinderen hebben aangenomen. Wij hadden er vier toen ik hier kwam en die hebben nu alle kleintjes gekregen. Ik heb het juiste aantal nog nooit geteld maar ik geloof, dat de familie thans uit 19 leden bestaat.

15 April.

Mijn lieve Judy,

Je zou graag, buiten je maandelijksche toelage, aan het John Grier Home een kleine gift vermaken? Bene! Wil je alsjeblieft de volgende advertentie met vette letters in alle volksblaadjes laten zetten?

ATTENTIE!

AAN OUDERS DIE VOORNEMENS ZIJN HUN KINDEREN
TE VONDELING TE LEGGEN: DOE DIT S.V.P. VOORDAT
UWE KINDEREN DRIE JAAR OUD ZIJN.

Ik zou niets weten, wat ons van den kant van de ouders, die ons toch vroeg of laat hun kinderen toezenden, meer zou helpen,

want het kwaad er uit te roeien voordat je goede, nieuwe kiemen kunt planten, is een langzaam, ontmoedigend werk.

Wij hebben hier een kind, dat me haast heeft overbluft maar ik wil voor mezelf niet het idee hebben, dat een kind van vijf jaar mij zou overheesteren. Hij varieert tusschen een absoluut, hardnekkig zwijgen, waarbij er geen woord uit te krijgen is, en de hevigste uitbarstingen van woede, waarin hij alles stuk smijt, wat in zijn bereik ligt. Hij is hier haast drie maanden en binnen dien tijd heeft hij alles wat hier los en vast is, stuk geslagen, wat tusschen twee haakjes nu niet bepaald een kunstverlies is!

Een maand voordat ik hier kwam, heeft hij het kleed van de tafel getrokken terwijl het meisje, dat toezicht hield, even in de gang was. De soep was al opgediend. Je kunt je voorstellen, wat een herrie dat was! Mrs. Lippett heeft het kind bij die gelegenheid half vermoord, maar daarmee was zijn temperament nog niet vermoord, dat viel mij geheel intact te beurt.

Zijn vader was een Italiaan en zijn moeder een Iersche. Hij heeft rood haar en zit vol met zomersproeten en heeft de mooiste bruine oogen, die ooit uit Napels kwamen. Nadat de vader bij een twist doodgestoken werd, en zijn moeder tengevolge van aanhoudende dronkenschap stierf, is de arme, kleine jongen op de een of andere wijze bij ons terecht gekomen. Wat zijn manieren betreft, laten wij daarover maar zwijgen — hij schopt en vloekt als een echte polderjongen.

Ik heb hem Punch gedoopt.

Gisteren werd hij al schreeuwend en huilend naar mijn kamer gebracht met het bericht, dat hij een klein meisje op den grond had gesmeten en haar van haar pop had beroofd. Miss Snaith plaatste hem in den grooten armstoel en ik ging door met schrijven, wachtend tot hij bedaard zou zijn. Plotseling werd ik wakker-geschud door een hevig gekraak. Hij had die groote groene jardinière, die in het raamkozijn staat, omver gesmeten en het ding was van zijn oorspronkelijken toestand in minstens duizend seherven veranderd. Ik sprong dadelijk op, met dat gevolg, dat de de inktpot op den grond viel en toen Punch die tweede catastrofe zag, veranderde zijn woedebui plotseling in een onbedaarlijke lachbui. Het kind is kwaadaardig.

Ik ga er nu toe over een nieuw opvoedings-systeem op hem toe te passen, dat hij in zijn arm klein leventje zeker nog nooit heeft ontmoet. Ik wil eens zien, welken invloed lof, liefde en aanmoediging op hem uitoefent. Inplaats van dus tegen hem te keer te gaan over die gebroken jardinière, zei ik, dat het een ongeluk was. Ik kuste hem en vertelde hem, dat hij het zich maar niet moest aantrekken, het kon mij heelemaal niet schelen, dat dat ding stuk was. Dit trof hem zoo, dat hij opeens stil werd. Hij hield zijn adem in en staarde voor zich uit, terwijl ik zijn tranen wegveegde en de inkt van het kleed verwijderde.

(Wordt vervolgd).

BESCHRIJVINKJES.

DE MEREL.

Hij neemt een voornaamte houding aan.

Hij denkt zeker dat hij lid van de Witte is, want altijd draagt hij zijn oranje snavel als een lintje op zijn glimmend zwart kleed.

Bij de rijke buitenplaatsen, waar de bebloemde gazons gelijken op schoone, kostbare tapijten, daar vertoef hij gaarne en doet er zijne wandelingen.

Toch houdt hij er bedenkelijke manieren op na voor zoo'n deftigen meneer: hij legt bezoeken af bij vele wormenfamilie's, hij klopt behoorlijk aan en wacht tot er iemand opendoet; als de worm beleefd naar buiten komt, eet de merel hem op.

Dat is zeer zeker niet mooi van hem en ik maak er mij soms kwaad over. Maar als hij in de lichte schemering boven in den sierlijken olm gaat zitten en hij begint dan met weeke tonen een liedje, om het opeens, een beetje baldadig, met een puntigen tierelier uit elkaar te trekken, dan is hij weer mijn goede vriend.

DE WIELEWAAL.

Ziet eens — het bosch gelijkt een lichte kerk, het is vol groen en blauw licht, en de morgenzon stort er zijn gouden plassen in. . . . Wat is het stil en koel en zuiver. . . .

Ja, en hoort — daar speelt de boschprins een schoon accoord op zijn gouden tooverfluit.

CHR. A. J. VAN DER LINDEN.

Arabische Spreekwoorden.

— Als iemand verdrinken moet, kan hem dit zelfs in een glas water overkomen.

— Een bedankje kan men niet in zijn beurs doen.

— Als ge eindelijk uw huis klaar hebt — komt de dood.

— In de oogen zijner moeder wordt de aap tot gazelle.

— Wie haast maakt overhaast zich.

— Een vrouwenhaar bezit meer trekkracht dan vier paarden.

— Het nest van een blinden vogel wordt door Allah zelf gebouwd.

— Van de woordjes: „Er was eens" kan men geen huis bouwen, doch maak er een oorbel van en hang die in uw ooren.

— Wie inktvlekken kan radeeren is nog geen geleerde.

— Door van honig te praten wordt uw mond nog niet zoet.

— Wie in vrede wil leven, moet doof, stom en blind zijn.

— Van een handkus zal uw mond niet verslijten. (Een ding, dat gij niet sparen moet. . . .)

G.

Afgeroomde Melk
wordt klokslag 12 in de
houtloods opgediend.

REISHERINNERINGEN UIT DE PROVENCE EN DE LANGUEDOC.
DE PONT DU GARD BIJ REMOULINS.

REISHERINNERINGEN UIT DE PROVENCE EN DE LANGUEDOC.

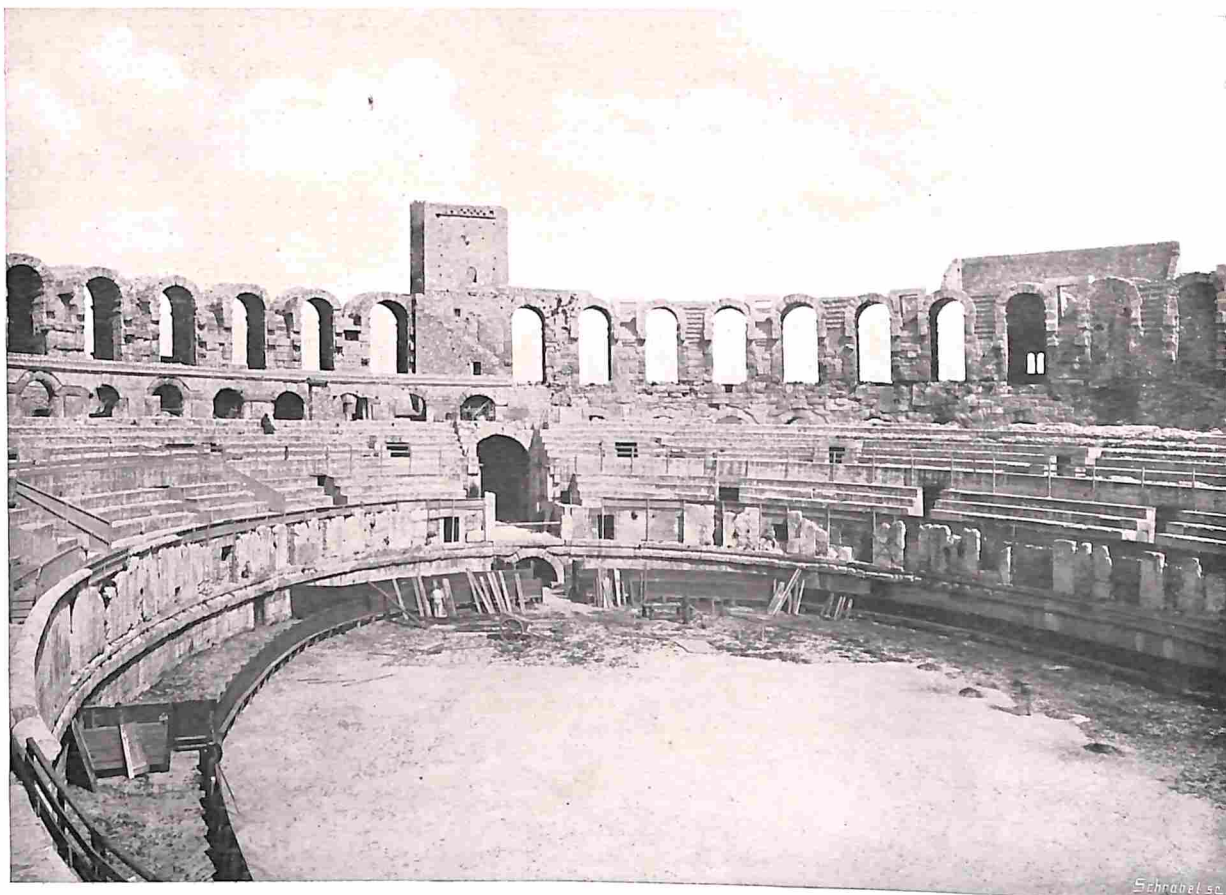
(Vervolg).

LATEN we ons reisje aan gene zijde van den Rhône vervolgen door de steppen van „La Grau” naar de Etang de Berre. Daar is de natuur overweldigend mooi. Hoe diep blauw is er het water langs de rotsige heuvels, waarop trotsch oude ruïnes staan. De Etang de Berre ontvangt het water van de Touloubre en de Arc. Bij St. Chamas is eene bezienswaardige Romeinsche brug: de „Pont Flavien”. Maar we zullen verder gaan naar Roquefavour. Daar voert een reusachtig aquaduct het water van de Durance over de Arc, vanwaar het langs een kanaal naar Marseille geleid wordt. Het is naar Romeinsch voorbeeld gebouwd, begonnen in 1842 en voltooid in 1847. De drie bogenrijen boven elkaar zijn bijzonder krachtig en toch sierlijk uitgevoerd. Laten we niet doorgaan naar Marseille. Al is dit de oudste stad van Frankrijk, al is 't eeuwenlang de belangrijkste geweest, het heeft niets bewaard van vroegere architectuur, die overigens toch wel rijk geweest moet zijn. De stad heeft geenszins het eigen-

aardige karakter van de Provence, daarvoor is ze te modern, te cosmopolitisch. Laten we liever terugkeeren en den linker Rhône-oever opgaan; daar liggen Arles, Avignon en Oranje.

Arles is wellicht de meest merkwaardige stad van de Provence. Het jaartal der stichting is onbekend; evenwel bevestigt een Gallisch monument, tegenwoordig „Trou des Fées” genaamd, de veronderstelling, dat er reeds vóór den Romeinschen tijd eene stad moet zijn geweest. Ten tijde van Julius Caesar kwam Arles tot grooten bloei en werd het „Gallische Rome” genoemd. Euric, koning der West-Gothen maakte er later de hoofdstad van zijn rijk van. Na in de 8ste eeuw door de Sarracenen te zijn verwoest kwam het aan het koninkrijk Bourgogne, dat in de 10de eeuw het koninkrijk Arles werd.

Er woont een typisch volk; en als men de bekende mooie Arlesienettes met de coquette, kleine mutsjes uit deze omgeving wegdenkt, wordt ze dor en leeg.

REISHERINNERINGEN UIT DE PROVENCE EN DE LANGUEDOC.
HET AMPHITHEATER TE ARLES.

Door ruïnes van oude stads-poorten komen we binnen. Het is een labyrint van nauwe straatjes. In 't midden is een marktplein, 't „Forum”, waar eenige café's en hotels van meer of minder moderne inrichting rondom staan. Het is jammer, dat dit Forum, dat toch zeker wel 't oudste gedeelte der stad moet zijn, niets van zijn oude merkwaardigheden bewaard heeft.

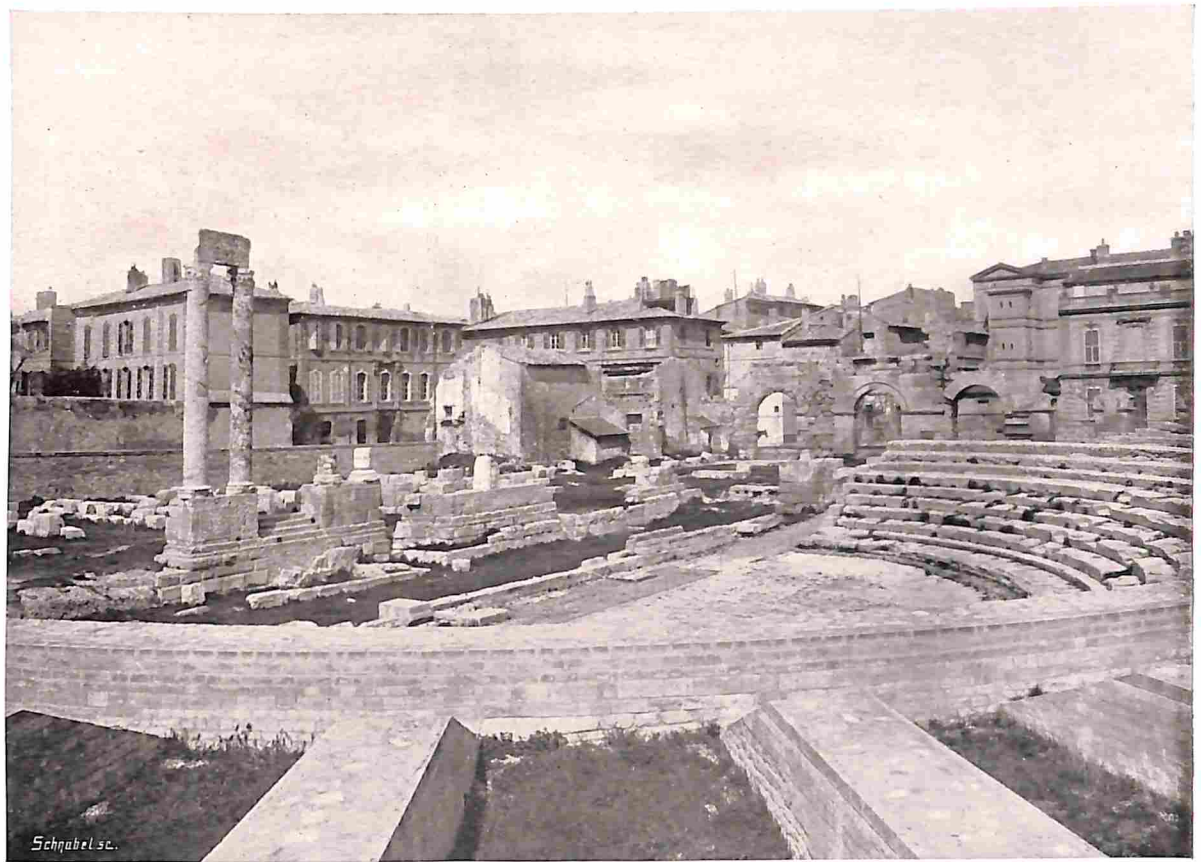
Door de straten loopend, ontdekken we verschillende poorten, deuren, fonteynen en andere fragmenten uit den tijd der Gothieken der Renaissance.

Het stadhuis dateert uit de tweede helft van de 17de eeuw. Een groote, overwelfde vestibule coupeert 't plan in tweeën. De façade vertoont goede verhoudingen. Evenwel staat het in de reeks van belangrigheden niet vooraan. We zullen het derhalve aan de achterzijde spoedig weer verlaten. Daar komen we op een pleintje, waar we in den hoek, tegen het stadhuis aan, den betrekkelijk kleinen voorgevel van de Kathedraal zien. Wat een prachtig portaal, dat ons onmiddellijk aan dat van St. Gilles doet denken! Het is bekrond door eene dakvormige lijst op beeldhouwde conso-

les. Volkomen gaaf zijn de beeldjes in de dagzijde van den rondboog, die in fijne profielen met meander en eierlijsten versierd, het prachtig gesculpteerde tympan insluiten. Hierin zien we den Christus in ovalen nimbus met de symbolen der vier evangelisten: os, leeuw, arend en engel. De boog rust op eenen band, waarin een reeks van heiligen, doorlopend over de geheele breedte van 't portaal en over de colonnetten, voor de muurdammen opzij, waartegen groote figuren van heiligen gebeeldhouwd zijn. Daaronder zien we St. Trophime, den eersten bisschop van Arles, aan wien de kerk haren naam ontleent. Aan weerszijden van het portaal is nog juist plaats voor kleine renaissance poortjes, die toegang geven tot de zijbeuken. Duidelijk valt in het oog, dat het hoofdportaal in wat later tijd vóór den gevel is gebouwd, daar het de contreforten onderbreekt en in eenen anderen steen is uitgevoerd. Het middenschip, in vijf traveeën verdeeld, draagt een spits tongewelf, door versterkingsbogen onderbroken. De geboorte komt voldoende hoog boven de halve tongewelven der zijbeuken uit voor 't aanbrengen van kleine ramen ter verlichting van het schip. Het koor is van Gothischen aanleg. Het ribbengewelf wordt geschoord door luchtbogen en omgeven door fraaie kapellen, die doorloopen langs de zijbeuken. Boven de kruising van transept en middenschip staat een zware vierkante toren. Hij is door banden op blindbogen verdeeld in drie verdiepingen, waarin kleine ramen, en afgedekt met een laag tentdak. De daken van deze kerk zijn gedeeltelijk met platte steenen gedekt. Een en ander maakt haar tot een typisch voorbeeld van kerkbouw uit de Romaansche school van Z. O. Frankrijk, waarin de Romeinsche invloed zeer merkwaardig is. Annex was eertijds een belangrijk klooster, waarvan nog de binnenplaats te bezichtigen is, bereikbaar door eene gang vanuit de kerk. Ze is volkomen intact gebleven. Om eene vierkante ruimte is eene gaanderij. Twee zijden uit de twaalfde eeuw en met rond tongewelf afgedekt, geven toegang tot de binnenplaats door rondbogen op gekoppelde kolonnetten. Hier treffen we eenen schat van uitstekend bewaard gebleven Romaansch beeldhouwwerk aan in de vele verschillende kapitelen, kraagsteenen, profiellijsten, beelden, enz. De twee andere zijden zijn minder rijk en uit de 14de en 15de eeuw; zij hebben Gothische kruisgewelven.

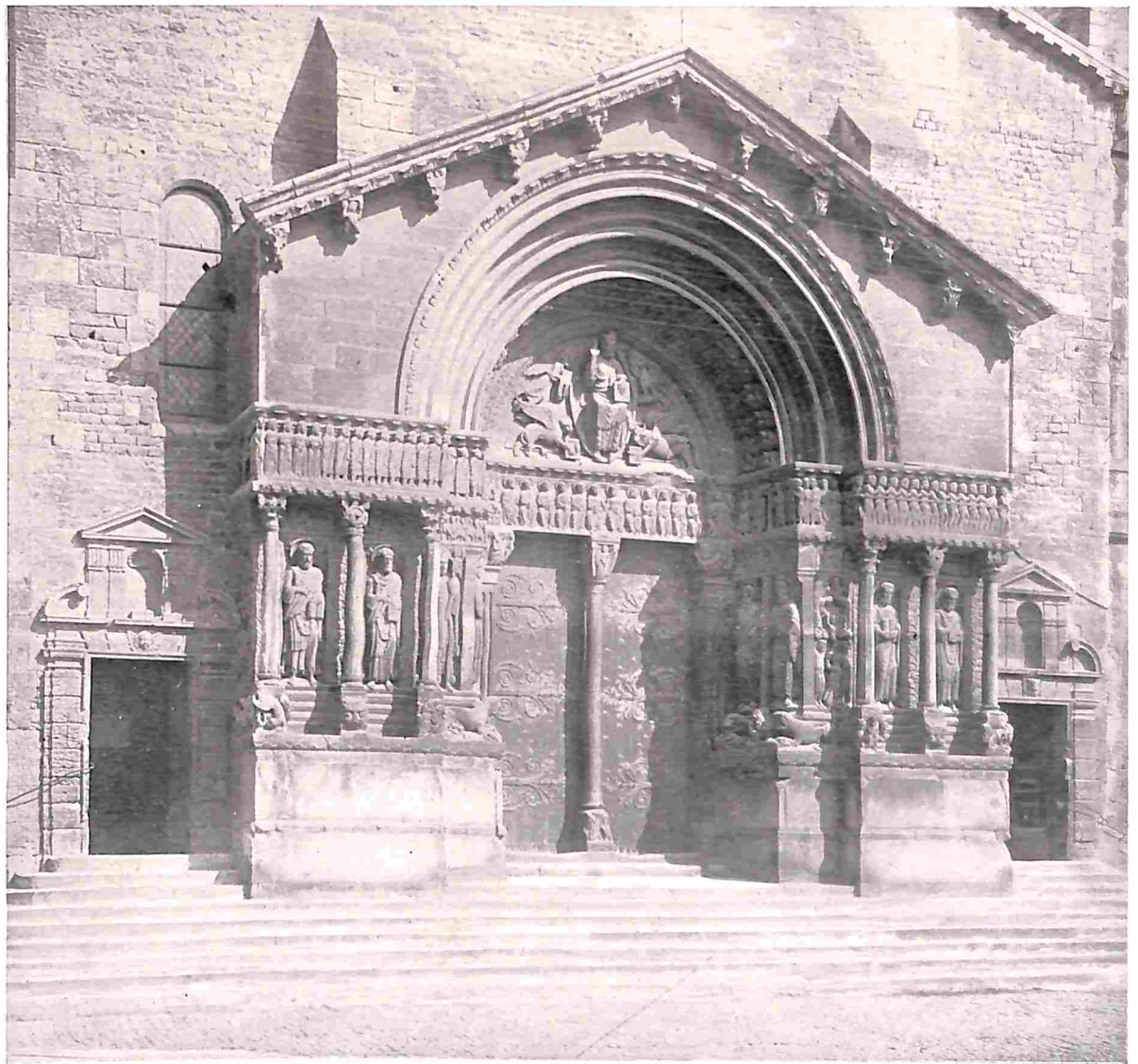
Het tegenwoordige „Musée Lapidaire” is eene basiliek uit den vroeg Gothischen stijl, en draagt een kruisgewelf met ribben, die op kraagsteenen rusten. De zijkapellen, aan weerszijden van het schip, zijn daarvan gescheiden door lage, breede spitsbogen op pijlers zonder kapiteel of lijst. Het museum bevat beelden, aarden potten en vazen en architectonische détails uit den Romeinschen tijd.

Van groote beteekenis zijn de „Alyscamps” of „Champs-Elisés”. Dat is eene lange laan met hoog opgaande platanen. Aan beide zijden staat eene reeks sarcophagen, waaronder eenige uit den Romein-

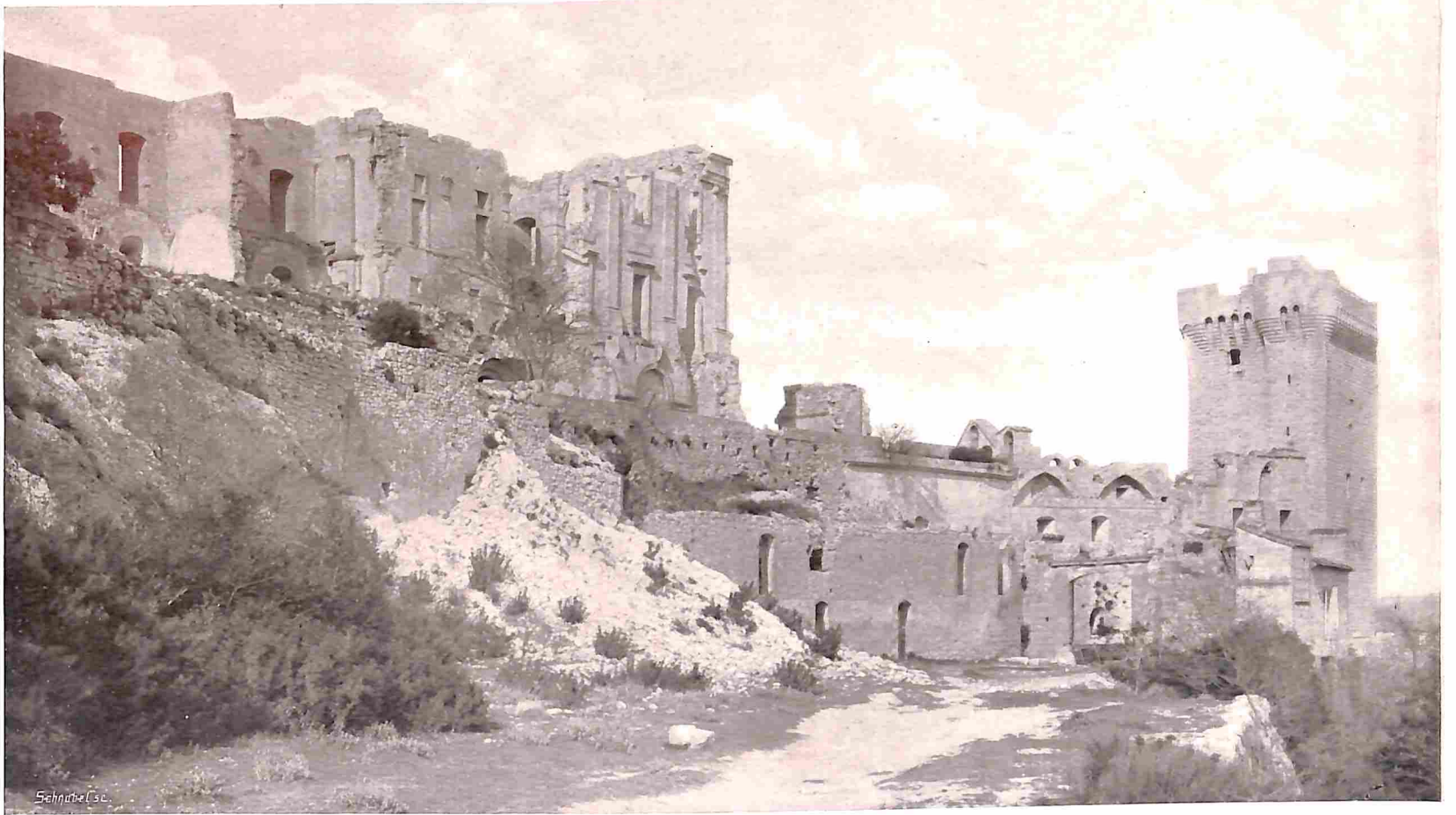

REISHERINNERINGEN UIT DE PROVENCE EN DE LANGUEDOC.
OVERBLIJFSELEN VAN HET ROMEINSCH THEATER TE ARLES.

schen tijd. Zij dragen meest de namen der overledenen of hunne deviezen in raadselachtige symboliek saamgevat. Ten tijde der Kruisridders speelde in dergelijke teekens het Maltekruis altijd eene groote rol. Halverwege de laan staat eene poort uit den Romaanschen tijd. Vermoedelijk stond daar eertijds eene kapel. Aan 't einde is een omsloten hof, waar men door een Romaansch portaal kan binnengaan en waar men weer sarcophagen aantreft. Rechts van dien hof is de „Chapelle des Seigneurs”,

REISHERINNERINGEN UIT DE PROVENCE EN DE LANGUEDOC.
PORTAAL DER ST. TROPHIME TE ARLES.

REISHERINNERINGEN UIT DE PROVENÇE EN DE LANGUEDOC.
RUÏNE VAN HET KLOOSTER MONT MAJOUR BIJ ARLES.

eene overwelfde ruimte, waarin eenig beeldhouwwerk bewaard wordt. De toegangspoort en het raam, in Gothisch-flamboyanten stijl, zijn zeer sierlijk. Veel ouder is de Chapelle des Alyscamps. Deze kapel is een gedeelte van de onvoltooide „Eglise St.-Honorat”. De oorsprong dier kerk zou uit de 6de eeuw dateeren. Ze werd echter van 1150—1175 verbouwd. In de 16de eeuw zijn de pijlers, die het koepelgewelf dragen, verzaard tot bijzonder dikke kolommen. De halfcirkelvormige absis is verhoogd boven eenen krocht met een bassin, waarin de Christenen bij den doop werden ondergedompeld. Boven den koepel is een achtkantige kruistoren met groote openingen.

Evenals Nîmes bezat Arles in den Romeinschen tijd een Amphitheater. Het bezat bovendien een theater en thermen, doch daarvan is niet veel belangrijks overgebleven. Van het theater zijn nog slechts de later herstellde zitplaatsen en van het podium twee gekoppelde Corinthische kolommen bewaard. In de nabijheid ervan staat de zoogenaamde „Tour de Roland”, die vermoedelijk een gedeelte ervan geweest is. Ook zijn nog aanwezig eene collectie brokstukken van architectonische details uit den Romeinschen tijd. Beter bewaard zijn de „Arènes”. Ze zijn iets grooter dan die te Nîmes, doch hebben er overigens zeer veel overeenkomst mee. In 't laatst van de 8ste eeuw nam Joussof Ben-Abd-el-Rhaman de stad in bezit en veranderde het amphitheater in een fort. Te dien einde liet hij vier observatietorens aanbouwen, waarvan er nog twee intact zijn.

* * *
Op eenige K. M. van Arles ligt de ruïne van de illustre abdij van Montmajour. Het was een fraai klooster met driebeukige Romaansche kerk, waarbij een machtige verdedigingsstoren stond. De binnenplaats en gaanderij doen denken aan die van de St. Trophime. Er is echter minder belangrijk beeldhouwwerk; de voortdurende herhaling van hetzelfde kapiteel met wat stijf gearschikte bladmotieven, geven eenen eentonigen indruk.

(Slot volgt).

L. M. VAN DEN BERG.

HET HAGELZAKJE.

(Slot).

BIB-bib-bib-bib lokt het aardige duikertje en draait en wendt en keert zich in de zon, dat het water hem in glinsterende druppels omspat en de roodbruine halsband prachtig tegen 't fluweelzwarte lijf afsteekt. Titi iti titi roept hij nog eens zelfvoldaan en dan komt uit 't kantstruweel zijn evenbeeld aangezwommen: 't wijfje. Bib-Bib zegt hij en gaat haar tegemoet. Zijn zwarte lichaam blinkt in de zon en vurig gloeit de warmroode hals. En z'n vrouwtje ziet er niet minder aantrekkelijk uit in haar voorjaarsjapon, zóó mooi, dat het mannetje niet anders kan dan luid-uit lachen en jubelen, want er zit hem zoo iets wonderlijks in den kop, dat hem aandrijft haar op onstuimige wijs het hof te maken. En 't wijfje is ten eerste gestreeld door zijn uitingen van bewondering. Trili trili trili tiere-liert het hagelzakje opgewonden, blaast dik zijn hals op, knikt op

wonderlijke wijs met 't kopje, maakt zich zoo bol als 'n voetbal, zwemt dan breed-uit op het water, dat hij telkens zweept met z'n vlerken, schiet nu onder, dan boven water en stelt zich zoo volkomen „mesjogge” aan, dat de ekster, die in de laatste populier nestrijt breekt, het gedoe met stomme verbazing gadeslaat en haar kop schudt over zoo weinig zelfbeheersching.

Ik laat de pijp uitgaan bij 't aanschouwen van het interessante minnespel der duikers; 't is een lust het aan te zien. Als een onderzeeër schiet de man door de kolk, zoodat er haast niets van hem te zien is als de kop en een klein stukje van den bovenkant; voor hem uit vlucht het wijfje, tenminste zoo stelt ze zich aan, maar ik ben ervan overtuigd, dat zij 't expres doet en op haar manier wil bereiken, wat in de high-life met oogverdraaiing, poudre-derez, bloote armen en coiffure à l'apache bevochten wordt!

Schalksch laat zij den vrijer telkens wat dichterbij komen, om dan onder uitdagend gegiechel onder te duiken en pas bij de kleine landtong weer boven te duiken en dan laat zij hem weer rustig naast zich voortzwemmen en zij streelen elkaar, leggen de hals op elkanders rug en hinniken, jubelen en tokkelen daarbij een liefdesduet, dat de gansche plas ineens vol voorjaarsklank en -leven is.

Door den jachtkijker kan ik het aardige tweetal duidelijk observeren. 't Zijn levende torpedobooten, duikers first-class.

Al zijn de eenden en waterhoentjes, die hier van tijd tot tijd te vinden zijn, ook tamelijk goede duikers en zwemmers, 't hagelzakje streven ze in die kunst nauwelijks nabij. Heeft een van hen zulke practische zwempooten als hij? Als een mes van hen is het loopbeen en de gespleten teenen dragen een breed zoom van harde, hoornachtige kwabben en platte nagels, zooals geen enkele andere vogel behalve zijn oom de groote fuut heeft.

En dan zijn lijf, aanschouw me dat lichaam eens, meneer! Plat en spits is het als een scheepsromp van een kruiser, zoodat het gemakkelijk het natte element klieft en geen nuttelooze ballast van vleugels of staart verzaart het, als vischschubben liggen de haarachtige veeren plat tegen het lijf en zoo dicht en vast zijn ze, dat geen droppel water tot op de huid kan doordringen.

Daarom ook is 't duiken zijn lust en leven; der hagelzakjes' jachtterrein is niet van deze wereld. Het oppervlakkige geslurp en geslobber van eenden, koeten en waterhoentjes is niets voor hen. Doch daar onder water, tot waar het licht des dags slechts gebroken doordringt tusschen den dichten plantenwirwar, daar is hun rijk, daar zijn ze thuis. Waar de snoek staat, de paling in de modder woelt en allerlei klein goed kruipt, zwemt en krabbelt, daar is het jachtveld van de dodaarsjes.

Buit is er te kust en te keur, want van dag tot dag leeft er meer en meer gedierte in het water; gestoord worden ze ook niet in hun wittebroodsweken, want de kolk ligt middenin het veld, waar haast geen mensch komt in den broedertijd.

Doch ernstiger tijden naderen. Op een verborgen hoekje is 't wijfje dag in dag uit bezig haar huishoudentje in te richten. Onophoudelijk komt het met stensels en rietbladen, met halmen en allerlei ander geschikt nestmateriaal aanzwemmen, legt den boel op elkaar tot eindelijk het

nest klaar is: een hoop rottende plantendeelen, muffig, vochtig en broeiend als een hooikist, maar juist daarom zoo uitmuntend geschikt, want nu behoeft het wijfje niet gansch den dag op de eieren te zitten, die door de smoorwarmte van dit broeikasachtige nest op de juiste temperatuur blijven, vooral ook, omdat zij ze bij 't verlaten nog met een extra-laagje plantenmodder bedekt, waardoor haar heiligdom meteen aan het oog van minder gewitte eieren er ook groen grauw, vuil-grijs en bruin van, dat hindert niet, want na 'n paar weken komen er vijf kleine dodaarsjes uit en zijn dan de ouden tot lust en vermaak. Ze duiken net zoo goed en zijn even voorzichtig als zij en als ze moede zijn, klimmen ze bij vader of moeder op den rug en varen zoo lekker mee.

Voedsel is er ook voor driemaal hun aantal in overvloed en zoo groeien en gedijen de jonge hagelzakjes voortreffelijk. Hun wollig kleed verandert in dat der ouden, al is 't niet gansch zoo fraai en weldra zijn ze zoover, dat de reis naar 't Zuiden desnoods al wel zou kunnen gemaakt worden.

Doch dat zijn ze niet allen van plan; heel wat durven bij de tegenwoordig zoo vorstlooze Hollandsche winters gerust hier te blijven en zelfs al komt er ook eens 'n beetje sneeuw en ijs, wat dan nog.

Zoo gaat dan de blijde zomer voorbij en de herfst desgelijks, totdat op een winterochtend de helft der duikers is verdwenen naar milder klimaat. Vandaag visschen ze ergens in Zuid-Duitschland, een week later in een meertje aan de Middellandsche zee en enkelen misschien aan Nijl of Tsaadmeer, waar zij hun duikersleven voortzetten, tot ze eind Maart door een zonderlingen drang om weer Noordwaarts te trekken, bevangen worden en de vogel-liefhebber, die om dezen tijd de Geldersche Vallei intrekt, plotse-ling blij verrast wordt door de aanwezigheid van de kleine hagelzakjes, die er voor zorgen, ook in het sombere veenkolkland de lente te brengen.

Overneming verboden.

A. B. WIGMAN.

HET RAADHUIS TE APPINGEDAM.

HET schilderachtige stadje Appingedam kan er op bogen een der kleinste — zoo niet het kleinste — der Nederlandsche Stadhuizen te bezitten. Blinkt het dan ook in 't geheel niet uit door de grootheid zijner afmetingen, het mag toch een sieraad voor het oude stadje genoemd worden.

En Appingedam — of Den Dam zooals de inwoners het gaarne betitelen — is oud. Reeds in het jaar 793 werd een klooster bij den Dam gesticht. Door de dichtslibbing en de indijking van den Fivelboezem in de 2e helft der 13e eeuw, kwam het vlek tot grootere ontwikkeling. Zijn schepen voeren in dien tijd reeds tot de Wezer, zooals blijkt uit de „Weser taxa”, een document van het jaar 1233, waarbij aan de vaartuigen uit Appingedam vrijdom van tol verleend werd. Eveneens waren ze daarvan vrij bij het passeeren der Sont. Tot aan de 14e eeuw stond het stadje in open verbinding met de zee.

In het jaar 1327 verleende de landdag der zeven Friesche zee-landen — vergaderd onder den Upstalboom bij Aurich — Appingedam stedelijke rechten. Het schriftuur, waarin de betreffende bepalingen vastgelegd werden, heet „bulla argentea” of zilveren brief, gewoonlijk wordt het echter de buurbrief genoemd. De stad kreeg eigen rechtspraak, het recht van verbeurte der boeten opovertredingen, het recht om bier te brouwen en eigen munt te slaan.

Langzamerhand werd Appingedam de hoofdstad der Ommelanden. Daartoe werkte vooral ook mee de giftbrief van Hertog Georg van Saksen, waarbij de stad het stapelrecht verkreeg, benevens vier weekmarkten.

Natuurlijk ging dat alles niet zonder strijd. In de 15e en 16e eeuw was de stad in bijna voortdurende twist met Groningen, terwijl ook strijd gevoerd werd met buitenlandsche vijanden. Zoo werd Appingedam na een kort beleg, 't welk duurde van 21 Juli tot 4 Aug., in het jaar 1514 door hertog Georg van Saksen ingenomen en grotendeels uitgemoord. In Juli 1536 moest het nogmaals een belegering doorstaan van de keizerlijke troepen onder Juriaan Schenk heer van Tautenburg, welk beleg, na tijdelijk opgeheven te zijn, eindigde met de inneming der vesting. De verdedigingswerken werden nu voor goed geslecht.

Natuurlijk ging daarbij wel eenigen luister verloren. Mede was de welvaart niet verhoogd door het aanleggen der zeesluizen te Delfzijl (vroeger konden de zeeschepen tot Appingedam komen) en het kanalisieren van het Damsterdiep tot Groningen.

Toch was het stadje in de 17e en 18e eeuw nog steeds de hoofdstad der Ommelanden, wat onder meer blijkt uit de groote volksvergadering, gehouden in

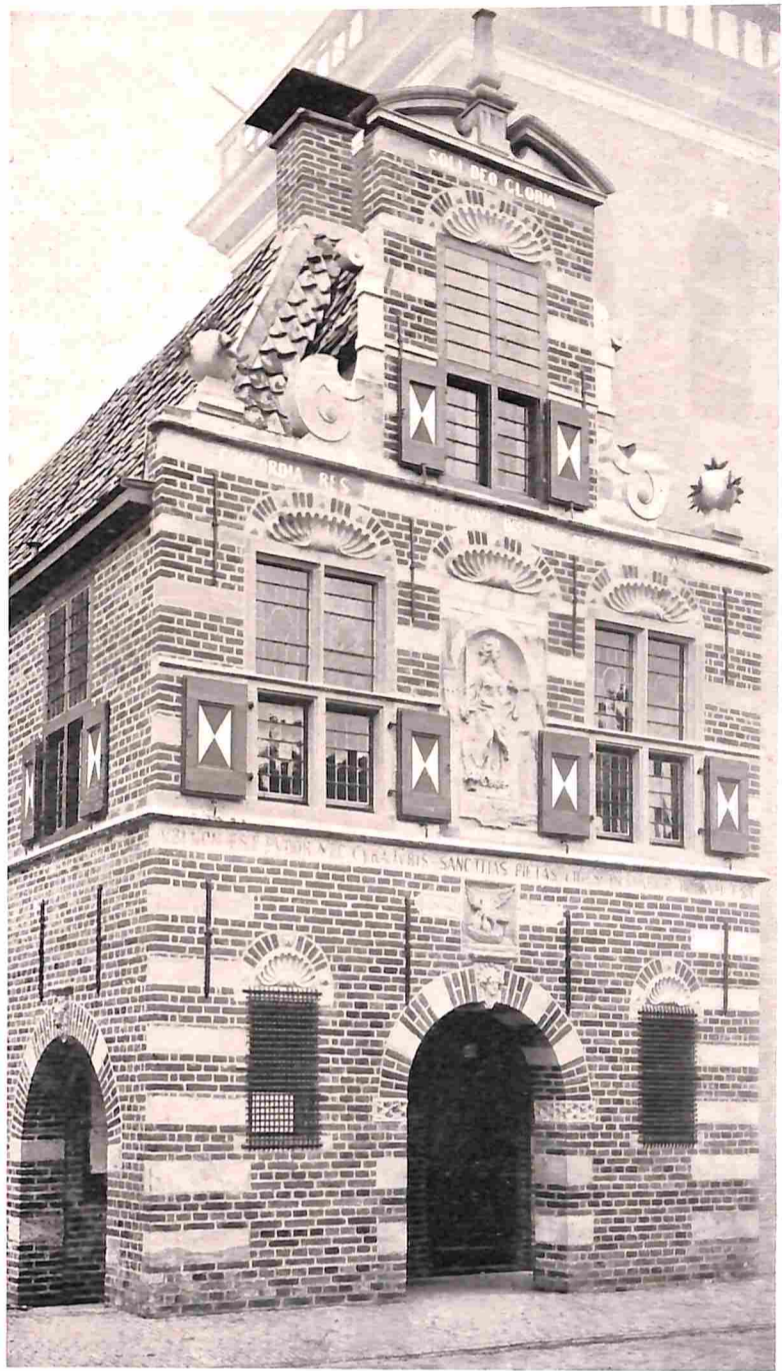

Foto R. H. Herwig.

HET RAADHUIS TE APPINGEDAM. VOORGEVEL.

1748, toen de afgevaardigden van het Oldambt en de Ommelanden er samen kwamen om de verheffing van den Prins door te drijven.

In latere jaren namen bloei en welvaart weer toe. En vooral in

Foto R. H. Herwig.

HET RAADHUIS TE APPINGEDAM. DE RAADZAAL.

de allerlaatste jaren breidt het zich gestadig uit door de talrijke industrieën, welke er gevestigd zijn.

Uit het vorig bloeitijdperk dateert nog het aardige stadhuis, in renaissancestijl opgetrokken, 't welk voor eenige jaren op initiatief van Appingedam's burgemeester, den heer O. J. Hooft van Iddekinge, geheel gerestaureerd werd onder toezicht van den Rijks-architect. Eigenaardig is de open hal met poortopeningen. De gevel is verdeeld door friezen van zandsteen met opschriften. De laatste zijn op onze afbeelding duidelijk te zien, we zullen ze hier dus niet afschrijven. In 't midden prijkt het beeld der Justitia, alsmede het stadswapen. 't Laatste, een pelikaan met jongen, dateert van 't jaar 1308. Interessant zijn verder de tympanvullingen met schelpen, welke men meer in de provincie Groningen aantreft.

Het mooie Raadzaaltje heeft boven de schouw een stadsgezicht van 1666. Vroeger werd de benedenverdieping als stadswaag gebezigd, tegenwoordig is het geheele gebouw als stadhuis in gebruik.

Overneming verboden. R. H. HERWIG.

MOHAMMED ROESOE KETJIL.

(Vervolg).

EEN buitengewone gebeurtenis brengt een geheele ommekeer in het leven van Roesoe. Hij is veertien jaar oud en Melaikat's steun en troost.

De hitte is dien dag bijna ondragelijk. Met matte stem, hoort men telkens de verzuchting „terlaloepannas”. 1)

Geen blaadje beweegt, in de alles overtreffende stilte kan men zich verbeelden de bladen te hooren ademen. Mensch en dier zwijgen, geen insect ritselt in het groen of knirpt tegen de harde pisangbladen.

In den namiddag wijst Roesoe zijn vader de kleine witte wolk, opkomend van achter den goudberg, grooter en grooter wordend, verkleurend in grauw grijs en overgaand in een dreigend donker grijs — bijna zwart. Alle kleuren vervagend trekt een donkere schaduw over de aarde. Omhoog kijkend, staan de menschen stil, dan weer loom hun weg vervolgend. Ik hoor iemand zeggen: „Zie hoe onwerkelijk, alle kleuren zijn mooier, zachter van tint, en toch sprekend, zie de assemiaan, is het niet als een andere nieuwe aarde, bewegingloos, als in goddelijke rust”.

Enkele zware droppels tikken op de glimmende klapperbladen, dan valt de regen bij stroomen neer, hard ruischend, als een beek langs steenachtige oevers. Het dondert. Een briesje fluistert zacht in de stemmige tjemaras, door de oude waringins, en als het komt bij den bloeienden flamboyant, die staat waar de statige assemiaan zich buigt in een sierlijke bocht, dan vallen fladderend naar omlaag de bloed-roode bloemen — stervend op de vochtigdonkere aarde, en het zich oprichtend fluweel-groen gras.

„Weet ge waar vader is?”

„Neen”, antwoordt Roesoe, en vervolgt: „Vader keek zoo ontevreden, en toen ben ik gauw heengegaan”.

Melaikat zucht, en werpt haar sjaal die van haar hoofd glijdt, met handig gebaar om hoofd en schouders, in diepe, soepele plooiën valt ze om den fijn-gevormden hals.

Een oogenblik legt ze haar hand tegen het hart, een gewoonte van haar als ze verdriet heeft.

Een onbestemd gevoel van onrust heeft haar den heelen dag als een last bezwaard.

Bagoes, die gewoonlijk de luchthartige vroolijke uitvallen als uit zijn mouw schudt, en wiens radheid van tong onweerstaanbaar is, houdt den ganschen dag de lippen stijf op één geklemd.

Uit zijn oogen valt een duistere, sombere blik, die Melaikat onbehagelijk aandoet. Een zware neerslachtigheid hangt in de atmosfeer van het kleine huis.

Zelfs de geur van de melatti, die in een bakje op den grond staat, benauwt haar. Eerst meende ze dat het de buitengewone hitte was, die Bagoes ontstemde, en ook haar terneerdrukte.

Maar de koele avond brengt haar geen verlichting.

Het centonig-sombere geluid der kikkers stemt overeen met haar eigen sombere gedachten.

Het geluid van den Indischen kikker doet je denken aan het diepe geloei van een koe. Het van verre hoorend, weet men eerst niet van waar het komt.

Merkwaardig is, wat de Atjehers beweren. Eén kikker geeft de

toon aan, en alle anderen vallen in, is er een die onzuiver invalt, dan wordt hij onherroepelijk ter dood veroordeeld. Mijns inziens is het wel wat radicaal, en een geluk acht ik het, dat onze geniale musici in dit opzicht liberaler denken over hun minder zuiver spelende broeders.

Bagoes besluit het plan waar hij reeds lang mee rondloopt, ten uitvoer te brengen, nu de donkere avond hem gunstig is.

Geruischloos sluipt hij om het huis, vreezend ieder oogenblik, een van zijn kameraden tegen het lijf te zullen loopen. Het is zijn gewoonte bijna dagelijks met enkele van hen voor het huis te praten, of wel naar de stad te gaan.

Zijn hart bonst, hij hoort iemand naderbij komen, en de rook van een sigaret komt hem in den neus. Hij houdt zijn adem in, en luistert.

„Bagoes, ben je daar?”

Hij verroert zich niet, en zoo hevig bonst zijn hart, dat hij vreesde dat de ander het hooren zal.

Nu of nooit, denkt hij bij zich zelf, als ik het nu niet doe, komt er nooit van.

Ook de ander luistert. De stilte in het klapperbosch is aangrijpend. Hij hoort zijn vriend ademen, en in gedachte verwenscht hij hem, en maakt hem uit voor al wat leelijk is.

Het voorwerp dezer onverdiende verwenschingen mompelt iets en loopt door.

Bagoes herademt, vlug sluipt hij door het stille, donkerste gedeelte van de kampong.

Plots schrikt hij weer, en doet een stap achteruit. „Gekko, gekko”, klinkt het vlak boven zijn hoofd.

Schrikken van een gekko, Bagoes. Bagoes, is het zoo ver al met je gekomen, zegt hij in zichzelf.

Een oogenblik draalt hij, zou ik wel gaan, als het eens uitkomt. Ik weet wel, mijn hart wil niet, daarom stijgt het tegen, net als een paard dat een tijger ruikt. En 't is of ik Melaikat's stem hoor, die me influistert: Bagoes, doe het niet, Allah ziet het toch. Hij ziet immers den zwartsten mier op den zwartsten steen in den zwartsten nacht, zooals in den Koran staat.

Melaikat kan den slaap niet vatten, de klok slaat elf uur, half twaalf, twaalf uur, en nog is Bagoes niet thuis.

Eindelijk valt ze in een onrustigen slaap. Plots schrikt ze wakker. Hè, wat was dat, wie lachte daar.

„Huhu, huhu, huhu”, klinkt het vlak bij.

Hè, het is het lachen van de pontianak 2) die om het huis gaat. Huhu, huhu, huhu, huhu, nu aan de andere zijde van het huis.

Zij zit overeind in bed, er gaat een rilling door haar lichaam. Hè, dat vreeselijke lachen. O, wat zou de geest hier zoeken. Ik hoor het aan haar lachen, zij heeft geen rust, nooit rust, zij zoekt haar verleider. Ja, zij zoekt den verleider.

„Roesoe, Roesoe, hoor je de pontianak”.

„Ja Moeder, bent ge bevreesd?”

„Ja Roesoe, ik ben zóó bevreesd, zij zoekt den verleider.”

„Huhu, huhu, huhu, huhu!” nu op een afstand.

„O, hoor haar, Roesoe, zij heeft tweemaal gelachen om het huis, het beteekent niets goeds. Het voerspelt ongeluk, of dood. Ik ben bang Roesoe, bang voor je vader”.

„Ik zal opstaan, moeder, en wierook branden”.

„Allah is overal, ik ben niet bang. Kramat Idoep zegt: „Allah gaat des nachts rond op de aarde, om de zoekende geesten rust te schenken, en ze den weg naar het paradijs te wijzen”.

„Dat is een goede gedachte, Roesoe, maar denkt ge dat Allah ook je vader den goeden weg zal wijzen?”

„Allicht wel, moeder, wanneer wij van den goeden weg verdwalen, is Allah er altijd om ons te waarschuwen, zegt Kramat Idoep”.

„Maar hij zegt: de meeste menschen zijn eigenzinnig, en luisteren niet naar Allah's waarschuwing”.

Onder het spreken werpt hij houtskool in een doorgehakte klapperdop, steekt het aan, waait met een stuk pisangblad, en dadelijk begint het te gloeien.

Melaikat kijkt er naar, zij ziet het vuur aangloren. Hij strooit er wierook op, als een fijn wolkje komt het op en krinkelt zich omhoog als een doorzichtige blauwe kelk.

Roesoe vouwt zijn beenen onder zich, en gaat er naast zitten. De geur trekt door het huis. Of het de wierook is, of Roesoe's

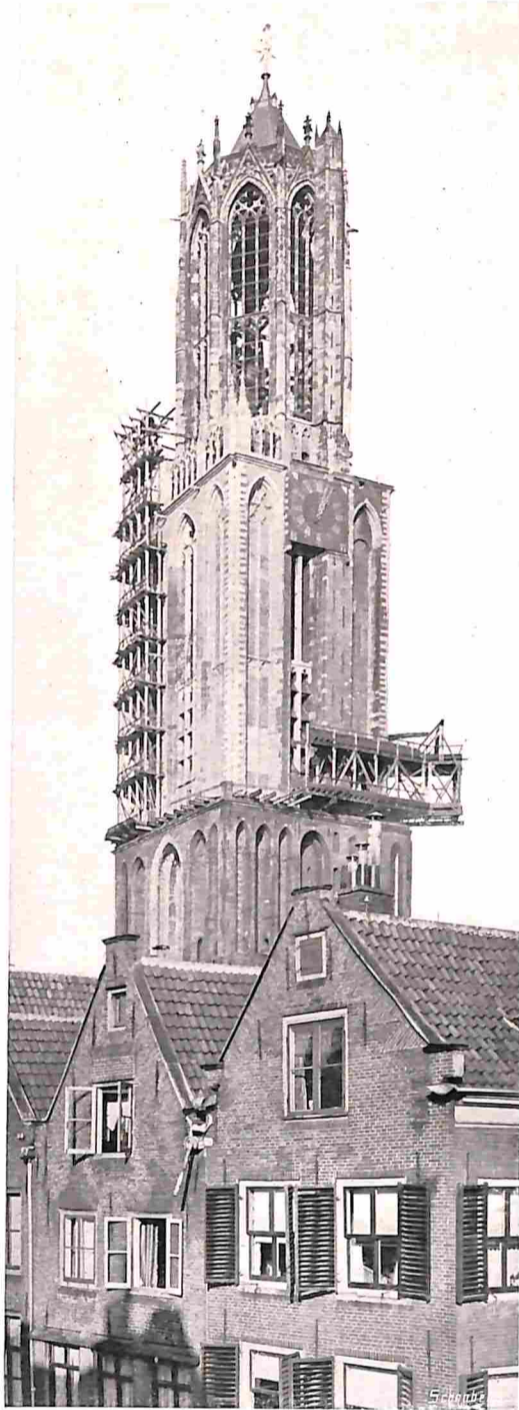

Foto C. Steenberg.

HET KLOKKENSPEL.
DE DOMTOREN TE UTRECHT.

Foto C. Steenbergh.

HET KLOKKENSPEL.
DE NICOLAI- OF CLAASKERK TE UTRECHT.

kalmeerende woorden, of wel zijn rustige manier van doen, en de troost van zijn goed edel gelaat, zij weet het niet, maar zij voelt een vredige rust, en sluit de oogen.

Den volgenden morgen heerscht er een ongewone drukte in de kampong. Iedereen spreekt over den diefstal van een paard van Wanseries den sado-verhuurder. Men maakt allerlei gissingen, en verdenkt een armen koelie, die pas uit de gevangenis ontslagen is, en meerdere diefstallen op zijn geweten heeft.

Bagoes is reeds voor dag en dauw naar zijn sawahs gegaan.

Melaikat zit, de beenen onder zich gekruist achter haar weeftoestel.

Met handig gebaar haalt ze de fijn-houten pen met zilverachtig-zijden draad door het donker-blauw zijden fond van kunstig naast elkaar gespannen draden.

Vrij regelmatig klinkt de harde slag 3), wanneer zij met een soort lat de zijden draden op één perst.

Deze sarongs, donker blauw met zilverachtig motief, zijn bijzonder fraai, en geven den indruk alsof er zilver-water sprankelt over een donker-blauw fond.

Melaikat schaamt zich, zij durft zich bijna niet vertoonen.

Zij schaamt zich, dat zij haar man verdenkt, zij heeft het gevoel dat hij er iets mee uit te staan heeft.

In aanmerking nemend, zijn vreemd-gedwongen houding, daarbij zijn stilzwijgendheid, geheel verschillend van zijn gewone manier van doen.

Ook Roesoe tobt over zijn vader, maar durft zijn vermoeden evenmin uitspreken tegen zijn moeder.

Hij ziet haar bezorgden blik op hem gericht, maar beiden zwijgen.

Niettegenstaande zijn onverschillige houding wanneer er over den diefstal gesproken wordt, valt toch de verdenking op Bagoes.

De koelie heeft zijn onschuld voldoende kunnen bewijzen, en Bagoes' veranderde houding wekt achterdocht.

Op aanraden van zijn kameraden, besluit hij, tot herstel van zijn eer, voor Kramat Idoep den eed af te leggen dat hij onschuldig is.

Hij blijft ongevoelig voor de smeekbeden van Melaikat en Roesoe, die trachten hem den ernst van hetgeen hij doen wil, voor oogen te houden. Want heimelijk vreezen zij, dat hij wel schuldig is, ook met het oog op het vele geld dat in zijn bezit is.

Hardnekkig houdt hij vol onschuldig te zijn, hoewel ze hem nog eens herinnert aan de vreeselijke gevolgen van een valschen eed, voor Kramat Idoep afgelegd.

„Gij weet hoe het nog onlangs met Sainen gegaan is, die nu voor zijn leven lang mank is, welk een schande” en zij vervolgde fluisterend: „denk eens aan den ouden Mohammed Raip, die nog denzelfden dag hevige koorts kreeg en stierf”.

„Och Bagoes, zijt ge werkelijk onschuldig, Allah geve, dat het waarheid is” en schreiend wendt zij het hoofd om.

De ruimte in het kleine huis vult zich met een verstikkenden damp, maar niemand merkt het.

„Melaikat, waar zijt ge toch?” roept een stem van buiten.

„Uw koffie is geheel zwart gebrand, ruikt ge de bittere brandlucht niet!”

Melaikat droogt haar tranen en haast zich naar buiten. Och, de laatste dagen vergeet zij alles.

Als de oude vrouw, die haar geroepen heeft, ziet dat zij geschreid heeft, zegt ze: „Melaikat, ge kunt van mij gebrande koffie krijgen, ik deed het juist van morgen en heb genoeg”.

Het laddertje afkomend, antwoordt ze: „Ge zijt altijd goed voor me, Nenna”, en naar de gebruikelijke wijze van het land, groet zij, raakt met de toppen van haar vingers die van Nenna aan, en brengt de hand naar het hart.

Onder het op palen gebouwde Atap-huis brandt een vuurtje, waarboven de koffie te branden hangt.

Zij werpt enkele handjes zand op het vuur, dat dadelijk dooft. De boontjes liggen zwart verkoold te rooken, aan den eigenaardig bitteren damp ruikt ze, dat al haar koffie bedorven is.

Het branden vereischt veel oplettendheid, en gewoonlijk doet zij het met de grootste zorg. Gaat bij het vuur zitten en staat telkens op, om de boontjes te schudden.

In de kampong hoort men het regelmatig, dreunend stampen van de rijst-pers.

Roesoe, alleen een korte sarong om het middel, rekt zijn slank lenig jongenslijf, grijpt met beide handen naar den zwaren balk, trekt dezen naar omlaag, en hem loslatend valt de stamper met dof-dreunende bons op de geel-gouden padi, die openbarst en de witte, rijpe korrels te voorschijn doet springen.

Hij voelt de nog ongebruikte kracht in zijn jong sterk lichaam, en houdt er van zijn kracht te meten, tellend: „sablas — doewablas — tiga blas”, de slagen, evenals zijn kameraden, hoelang hij het kan volhouden.

Een korte, onregelmatige slag, de balk ontglipt zijn handen.

Roesoe doet een paar stappen naar links, buigt zich voorover tusschen de bladen van een klapper. Houdt beschermend de hand boven zijn oogen, en overziet den witten fel-zonnigen weg.

Hij ziet zijn vader terugkomen van Kramat Idoep, mooi gekleed, het hoofd rechtop.

Eerst volgt zijn blik hem met angst, dan, als hij naderbij komt, en ziet dat hem blijkbaar niets overkomen is, voelt hij zich verlicht, zich zelf beschuldigend dat hij heeft kunnen twijfelen aan zijns vaders onschuld

(Wordt vervolgd).

BOELOEH PERINDOE.

1) vreeselijk warm.

2) de geest van een zedeloze vrouw. De legende is dat het dier een gat in zijn kop heeft, waaruit lang haar groeit. Het lachen in de stilte der nacht is afgrijselijk.

3) Deze slag is buitengewoon doordringend, in den Atjeh-oorlog zaten de vrouwen aan het weeftoestel, en gaven met dezen slag hun mannen een teeken, dat de vijand naderde.

HET KLOKKENSPEL.

(Vervolg)

ZOOALS reeds gezegd is, waren in de eerste helft der 16de eeuw bijna alle steden in de voornaamste gewesten der Nederlanden in 't bezit van een beiaard en bleven de andere gewesten niet geheel achter. In sommige steden zelfs schafte men zich meer dan een „voorslag” aan. Brussel had er in 1541 negen, Doornik omstreeks dien tijd elf. In het Noorden stond aanvankelijk Utrecht bovenaan, dat op het einde der 16de eeuw zich kon beroemen op het bezit van 5 klokken spellen (Domtoren, Claaskerk, Stadhuis, St. Jacobskerk, St. Janskerk). De Domtoren heeft in 1480 een voorslag gekregen en is — met den toren der Westmonsterkerk te

Foto C. Steenbergh.

HET KLOKKENSPEL.
DE UTRECHTSCH E KLOKKENIST J. A. H. WAGENAAR, BIJ ZIJN KLAVIER IN DEN DOMTOREN.

Middelburg en die van de groote kerk te Dordrecht waaromtrent trouwens geen zekerheid bestaat, vermoedelijk de eerste „zingende toren” in de Noordelijke gewesten geweest. In den aanvang der 16de eeuw werd dit primitieve klokkenspel vervangen door een carillon met van Wou klokken. Het eerste klokkenspel in den zuidelijken toren der Nicolaïkerk dagteekent van 1582, is door de omwonenden der kerken geschenke gegeven, toen de toren met afbraak bedreigd werd; de klokken ervan waren gegoten door den bekenden Utrechtschen klokgieter Thomas Both. Omstreeks denzelfden tijd kreeg het Stadhuis een klokkenspel; de klokken waren saamgelezen uit bellen, die in de kloostertorens in de omgeving hadden gehangen. Vandaar dat in den volksmond het stadhuisorentje den naam van „Sprokkelenburg” ontving. Al deze carillons verdwenen, toen zij niet meer aan de eischen van den tijd voldeden; die in Domtoren en Claaskerk werden vervangen door Hemony-klokkenspellen.

Middelburg had oudtijds 3 beiaarden (Westmonsterkerk, Stadhuis en Abdijtoren), Groningen 2 (Martini- en Aatoren), Leiden 2 (Stadhuis en Saaihal), Dordrecht 2 (Groote kerk en Stadhuis), Alkmaar 2 (Waag en Kapel). Thans is er nog slechts één stad, die meer dan 2 carillons bezit, n.l. Amsterdam, dat er zes heeft, terwijl Alkmaar, Antwerpen, Doornik, Enkhuizen, Gent, 's Hertogenbosch, Luik, Maastricht, Oudenaarde, Rotterdam en Utrecht er twee bezitten; voor den grooten oorlog bezat ook Leuven er twee; dat van de St. Pieterskerk, met bellen van de Amsterdamse klokgieters de Grave en Noorden, is echter door de Duitschers verwoest. Buiten de Nederlanden vindt men 2 carillons te Hamburg, Kopenhagen en Mafra (Portugal).

Voor al in den tijd der Hemony's hebben de klokken der oude voorstellen tot klokspijs voor de nieuwe carillons gediend. In Noord-Nederland zijn nog slechts enkele oude beiaarden overgebleven, n.l. te Amsterdam, (Rijksmuseum, gedeeltelijk), Edam, Heusden (gedeeltelijk), Maartensdijk, Monnikendam, Oudewater, Tholen en Zierikzee. De eerstgenoemde is de oude, doch aangevulde voorslag uit Arnemuiden, de laatst genoemde, die te Zierikzee, is ons oudste nog bestaand klokkenspel met 14 klokken, die in 1550-'54 door Peter van den Ghein uit Mechelen werden gegoten.

Vele beiaarden zijn in den loop der tijden verdwenen, en niet door andere vervangen. Het meest betreuenswaardig is wel de vernieling door brand van de Hemony-klokkenspellen te Groningen (Aatoren), Hoorn, Hulst en Purmerend, in welke laatste stad trouwens spoedig na de vernieling van het klokkenspel een nieuw werd aangeschaft, dat men in 1870 verkocht heeft. Haarlem verkocht zijn Hemony-klokkenspel van den Bakenessertoren in 1795. Maastricht zag in den Franschen tijd zijn klokkenspel van den O.L. Vrouwekerk door de Franschen uit den toren halen. Veel grooter is het aantal beiaarden, dat in denzelfden tijd in Zuid-Nederland verdwenen is, waar de Franschen kwamen, toen de revolutiegeest nog fanatieker zich uitte en men meende, dat klokken beter diensten konden bewijzen, als zij tot kanonnen werden vergoten. Ook de oorlogsplaag, die hiër slechts enkele klokkenspellen deed verdwijnen, had de vernietiging van een groot aantal carillons in het Zuiden tengevolge. Minstens 5 zijn er daar in den

nog steeds woedenden krijg weder vernietigd. Zoo heeft dan thans Noord-Nederland meer carillons, dan het Zuiden, dat er eertijds veel meer dan honderd bezat. Voor zoover ons bekend is, zijn in het Noorden slechts de beiaarden te Bergen op Zoom en Grave door beschieting vernield.

Tegenover al die vernielingen staan slechts enkele aanwinsten, in ons land slechts één: het stedeke Lochem, dat voorheen nooit een klokkenspel had bezeten, kreeg er een in 1905 van een vermogend ingezetene ten geschenke.

De toonsomvang der carillons is in den loop der eeuwen steeds uitgebreid: van den voorslag met 4 en het klokkenspel van Zierikzee met 14 klokken komen wij in den tijd der Hemony's op beiaarden met gemiddeld 35 bellen. In de 18e eeuw schafften welvarende steden zich klokkenspellen van 40 of nog meer klokken aan; in denzelfden tijd, ja reeds op het einde der 17e eeuw, worden bestaande carillons tot dien omvang uitgebreid, wat o.a. te Arnhem en Utrecht geschiedde. Vooral in Zuid-Nederland had men voor een omvangrijk klokkenspel nog steeds veel geld over: in dit opzicht overtreft het nog steeds Noord-Nederland, dat intusschen, dank zij de werkzaamheid der Hemony's in deze gewesten, op meer mooie speelklokken kan bogen. Ook de beiaarden te Antwerpen, Gent en Mechelen bevatten in meerderheid Hemony-klokken, doch het Noorden bezit nog steeds niet minder dan 27 carillons, die in hoofdzaak uit klokken van de vorsten der klokgieters bestaan.

Van de andere gieters van speelklokken, welke nog bestaande carillons vormen, verdient in de eerste plaats vermelding Peeter van den Ghein den oude, de stichter van de oude gieterij welke thans onder leiding staat van Felix van Aerschodt, die o.a. de klokken goot van den helaas bij de verwoesting van Yperen vernielden beiaard in den Halletoren. Deze gieterij is opgericht in 1533 te Mechelen, werd in 1629 naar St. Truiden verplaatst en vervolgens naar Tienen. Thans is zij te Leuven. Peeter van den Ghein ontving vele opdrachten, uit Noord en Zuid, en schijnt wel een der verdienstelijkste klokgieters der 16e eeuw te zijn geweest; zeer fraai van klank zijn zijne klokken intusschen niet. Wij bezitten van hem nog vier carillons. Beter werk leverden zijne nakomelingen Andreas Frans, Pieter en Matthias doch vooral Andreas Joseph van den Gheyn, die o.a. de klokken goot voor de beiaarden te Maastricht (St. Servaas), Schoonhoven, Nijkerk, Schiedam, Goes en Vlissingen, welke laatste in 1911 door brand is vernield; ook het Zuiden bezit van hem nog verscheidene carillons. Een nakomeling van hem, A. L. J. van Aerschodt, die de klokken voor de St. Janskerk te 's Hertogenbosch leverde, maakte den goeden naam der gieterij echter leelijk te schande.

Een andere ook in het Noorden bekende Zuid-Nederlandsche gieter van speelklokken was de Antwerpenaar Melchior de Haze, uit wiens gieterij de klokken der twee Alkmaarsche carillons, en die van de beiaarden te 's Gravenhage en Gorinchem afkomstig zijn; ook leverde hij 7 klokken voor het klokkenspel van den Utrechtschen Domtoren en 8 voor dat van het Bossche Stadhuis. Minder bekend werd hier de Zuid-Nederlandsche Joris Dumery, die o.a. de speelbellen van den Brugschen beiaard goot.

Als meest verdienstelijke Noord-Nederlandsche klokgieters verdienen vooral vermelding Claude Fremy, een neef der Hemony's, die Leeuwarden's beiaard heeft geleverd, en zijn opvolgers Claes Noorden en Jan Albert de Grave, van wier bekwaamheid nog het Middellurgsche carillon in den Abdijtoren spreekt.

Tot de mindere goden, die de meeste of alle speelklokken gieten van nog bestaande carillons in ons land behooren Alexius Jullien (van Lier), Michaël Burgerhuijs (van Middelburg), Jan Christiaan Borchardt (van Groningen, later Enkhuizen), Willem Witlockx (van Antwerpen), A. H. van Bergen (Heiligerlee) en Petit & Fritsen (Aarle-Rixtel). Zij waren of zijn wel bekwame klokgieters, maar in het gieten van speelklokken minder ervaren als wenschelijk genoemd moet worden. Hetzelfde geldt voor G. en F. Paccard te Annecy le Vieux (Hte. Savoie), die de klokken van het Lochemsche carillon gieten. Zeer veel beter is het werk, dat de gieterij van John Taylor & Co te Loughborough in Engeland aflevert. Van

Foto C. Steenberg.

HET KLOKKENSPEL.
DE IN 1887 WEGENS BOUWVALLIGHEID AFGEBROKEN NIEUWE TOREN TE LEEUWARDEN, MET SPEELKLOKKEN VAN CLAUDE FREMY.

Foto C. Steenberg.

HET KLOKKENSPEL.

HET STADHUIS TE LEEUWARDEN, IN WELKS TORENTJE IN 1914 HET KLOKKENSPEL VAN DEN NIEUWEN TOREN IS AANGEBRACHT.

HET KLOKKENSPEL,
DE TOREN DER GROOTE KERK TE DOES-
BURG VÓÓR DE RESTAURATIE IN 1912.

loopig werd opgeborgen, tot het eenige jaren geleden is aangebracht in het koepeltorentje van het Stadhuis; verder is op deze bladzijde de toren der Groote kerk te Doesburg afgebeeld, zooals deze zich vertoonde vóór de restauratie in 1912, met het uitbouwteje boven den omloop, waarin de klokken hingen, die thans binnen in den toren zijn aangebracht, en op dezelfde bladzijde ziet men den Lochemschen kerktoren, welks spits, waarin de klokken hangen, ten behoeve van het carillon is opengewerkt.

Ten slotte ziet men op blz. 392 de bekende Domtoren, nog steeds niet van steigerwerk ontdaan en op de volgende bladzijde de Utrechtsche Nicolaïkerk, welks Zuidelijke toren in 1582 ten behoeve van het klokkenspel van een niet zeer goed bij de rest passend doorluchte champagnekerk is voorzien, waarin thans een klein, maar buitengewoon welluidend Hemony-carillon zijn zilveren klanken laat hooren. Terwijl op deze zelfde bladzijde Utrecht's klokkenist, de heer J. A. H. Wagenaar is afgebeeld, wiens spel in de oude Bisschopsstad ten zeerste wordt gewaardeerd.

(Slot volgt)

A. LOOSJES.

DE TUIN.

HET was zoo ongeveer drie op negen. Dat kleine bestek vormde 'n paradijs. Het bevatte, éerstens — en dit maakte ongetwijfeld den hoofdschotel van 't paradijsige uit — drie perken, gevuld met geraniums, rozen, kamille, kattestaart. Deze perken mochten gezien worden. Zouden zij misschien in den rijken voorhof eens buitenplaats-lievenden bankiers 'n eenigszins pover effect gemaakt hebben, in elken soliden burgermanstuin sloegen ze 'n kranig figuur. Hoeveel te schooner dus moesten zij blikkieren en pronken en flierten in de pretentie-looze schuifla van drie bij negen? Zij waren 'n lust.

Dan had men de klimplanten, welke zich zoo sprookjes-achtig opdrongen aan lat en schutting, gaandeweg 'n muur van groen vormden, die van over-weelderigheid zelfs priedelig begon te bogen. Zij gaven 'n zekere volheid aan 't geheel als van een zeer oud landgoed.

En dan dat hoopvolle dennetje achter, waarvan men, met de jaren, nog grootsche dingen verwachten kon, en de zonnebloemen vóór en de drie sparretjes en de potplanten en wat de tuin verder nog aan verrassingen bood! Het was al heerlijkheid, weelde, geluk. En bovendien nog, zonder dat men daarvoor ook maar 't minste betaalde, die massa's frissche lucht, welke 'n mensch den heelen dag werden toegestopt! Gezondheid bij kubieke meters! 'n Tuin was je maar alles.

Ze hadden er 'n rond sommetje aan besteed. Die dingen vielen nooit mee. Er ging in 'n perk, hoe klein 't zich ook liet aanzien, altijd meer dan men dacht. En dan al die aanleg en de graszoden en 't gereedschap. Want, na de aanvankelijke hulp van 'n vakman, tuinde Vinkers zelf. Dit deed hij ook om redenen van gezondheid.

Hij was bij 't onderwijs en deed dus zeer zwaren, intellectueelen arbeid. Daarbij had-ie de illusie van al maar meer akten. Hij bezat er reeds verscheidene, meer dan 'n ongestudeerd mensch beseffen kan, doch hij haakte naar 'n nog-hoogere. Dit vergde veel aftobberij van z'n hersens, zoodat z'n vrouw — sinds 'n klein half jaar eerst was-ie gehuwd — dikwijls vermanend 't hoofd schudde om zooveel peinzens-volheid. Maar Vinkers was verstandig genoeg om te begrijpen, dat als tegenwicht voor zooveel studie 'n flinke inspanning des lichaams niet anders dan heilzaam kon zijn en die vond-ie in z'n tuin.

Persoonlijk begoot-ie al 't gebloemt. Bij 't wijken van de zon kwam-ie, in 'n oud huis-buisje, op z'n pantoffels, met 'n emmer aangezet, zwaar van water tot den rand. Die vracht plofte-ie neer bij 't slaapkamer-raam in den uitbouw en, reeds hijgend om 't ongewone werk, ging-ie om den gieter, die aan 'n spijker in 't gangetje hing. 't Groene instrument met den glimmend-

vergulden sprieter vervulde 'm telkens weer met trots, gaf 'm 't gevoel van 'n heer in goeden doen, die zich op z'n buitenplaats 'n uurtje nuttig verpoosde. 't Ding had 'm nog duur genoeg gekost, één-vijf-en-twintig, maar 't was dan ook 'n pronkstukje, van zeer solide qualiteit en tevens zoo handig, dat ook z'n vrouw er mee kon omgaan. In 'n emmer gingen vijf gieters, en daar de grond zeer droog was, bijna louter zand, vereischte 't lapje van drie bij negen nog heel wat bewerking. Hij wist precies, hoeveel emmers-ie noodig had — iemand bij 't onderwijs kan vlug rekenen — en ging uiterst systematisch te werk. Bij 't achter-perk al moest-ie voor de tweede maal om water: die behoefde zes gieters. 't Middenperk had er zeven noodig, 't voorste vier. Ook voor den klimop had-ie 'n bepaald getal, voor de al ontbloemde kamperfoelie, voor de potten, 't dennetje, de sparren. Hij moest daarbij erg oppassen, dat-ie z'n voeten niet benatte. Hoe voorzichtig-ie 't echter ook aanlegde, z'n uitgetrapte pantoffels kletsten dra van 't begietsel, want er liep niet één paadje door 't gras: er was slechts 'n straatje van 'n halven meter breedte langs den uitbouw en van af dien vluchtheuvel bereikte-ie met z'n gieter nauw 'n derde van den tuin, moest dán nog heel wat werpen en mikken, waarbij veel nat op hemzelf terecht kwam. 'n Potje boven op 'n plankje hoog aan de schutting bezorgde 'm altijd 'n regenbui en deed z'n zuigende sokken drijven. Maar daarna had-ie dan ook de voldoening, den tuin persoonlijk bearbeid te hebben, 't evenwicht tusschen geest en lichaam was weer zoo wat hersteld en de rest van den emmer — het geheel behoefde 38½ gieter = 7½ emmer, zoodat er 310 emmer overbleef — nonchalant hier of daar neerplessend, bekeek-ie met welgevallen z'n tuin. Z'n vrouw wachtte met de thee in de open warande.

Gaandeweg donkerde 't. Aan den overkant blonk hier en daar al 'n licht, de balkons zagen er avond-rustig uit. De papegaai van een der bovenhuizen over ze, schorde geluiden op, die ver weerklonken. Ook klankte ergens 'n viool. De maansikkel, als 'n stille wachter, stond bewegingloos. Er was geur van bloemen.

De tuin was nu 'n geheimzinnige heerlijkheid van glimmend, parelend blad, waarin de camille en nog zoo'n lieflijke bloem maagde-rein blankte als kus van vlinders tegen duister. 'n Kat, sluipend, traagde de schutting langs, zich wel behoedend voor 't vocht, waarmee zoo rijkelijk gesprenkeld was. Vinkers, gelukkig, rookte 'n sigaar.

Als-ie z'n eerste kop thee op had, dat-ie, uitblazend van z'n arbeid, met langzame teugjes genoot, ging-ie wandelen op 't halven-meter-brede straatje langs den uitbouw. Dat was z'n filosofen-gang, z'n uurtje van onvermogen genot, waarin de heerlijkste gedachten in 'm opbloeden, toekomstplannen zich, 't een al schitterender dan 't ander, voor z'n geestes-oog ontrolden en z'n gemoed zich van 'n stillen jubel voelde doortrokken, waarmee-ie dank zei 'n ongeziene macht voor al het schoons, dat-ie genoot. En vaak maakte-ie z'n jonge vrouw deelgenoot van z'n gedachten, trachtte 'r op te voeren tot de hoogte van z'n sensaties en sprak 'r van al 't groote, dat-ie

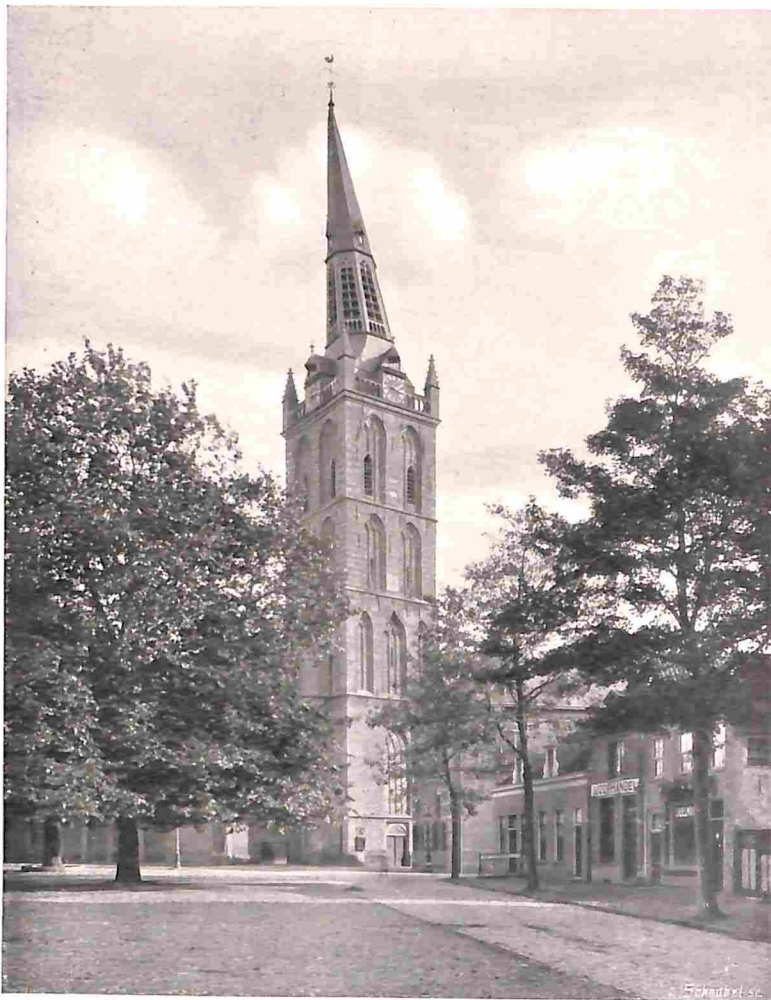

Foto C. St. enbergh.

HET KLOKKENSPEL.
DE TOREN DER ST. GUDULA-KERK TE LOCHEM.

bereiken wou, van z'n akten, z'n positie later, den *grooten* tuin, waarin ze eens zouden zitten, van 'n *villa!* 't Vrouwtje keek 'm dan stil aan, lachte weinig en kuste 'm. Vervolgens ging-ie aan z'n cahiers, z'n boeken, z'n notities, z'n hoofd nog vol van de heerlijkheden van 't lapje grond van drie bij negen. *Zij* huiverde — van de vocht-kilte, welke tot 't warandetje door drong? — en, als 't even kon, sloot ze de glazen deur, 'r bleek gelaat nog bleeker onder 't helle lamplicht. Bij 't ter-ruste-gaan pantoffelde Vinkers nog even over 't straatje, om 'n laatsten voorraad frissche lucht op te doen en z'n slaap was vaak onrustig van tuin-gezichten. *Zij* keerde den rug naar 't raam, in eenzaamheid.

Dit gebeurde in den zomer 1911.....

In den zomer 1913..... * Vinkers * bewoonde nog 't gezellige benedenhuis. Hij dacht er trouwens nog ook minstens 'n jaar of vijf in te blijven. Vaak wandelde-ie nog in z'n tuin, maar met zwaar-peinzend gelaat en hij begoot lang niet zoo regelmatig als voorheen. Z'n vrouw zag men niet. Ze had de tering, lag halve dagen op bed, uitgeput ook van de zorg voor de twee kinderen, waarmee hun huwelijk zoo ras gezegend was. Er was 'n hulp voor den dag, doch aan die kon men weinig overlaten. En als 't eenigszins kon, wilde men er graag af, want de dokter, enzoovoort, enzoovoort, had al genoeg geld gekost, kostte nog altijd. Vandaar ook, dat Vinkers niets meer aan z'n tuin besteedde. Wie voedt z'n illusie nog, als de werkelijkheid zooveel eischt? 't Mooie gietertje hing dagen achtereen aan den spijker....

In den Zomer 1915... * 'n Doode. 't Huishouden bestierd door 'n onverschillige, die veel aan kon. Vinkers studeerde weinig meer, moest al maar lessen geven. Hij dacht verder niet aan hogere akten. De tuin werd verwaarloosd, verloor alle lieflijkheid. En toen de herfst kwam en Vinkers met de zijnen 't huis verliet — hij ging naar 'n goedkoopere buurt — was de tuin één ritselfende kaalte van stervende wildernis, dat 'n beklemmend gevoel aan-jog. Geel blad schuifelde in naargeestige kreuning.

In den zomer 1916... * Weer bewonen jonge menschen 't benedenhuis, waarin heel den dag lachende vroolijkheid schalt. De tuin ziet er uit als 'n opgepoetst pronkje, en gieten, dat men er doet...! 's Avonds parelt 't van 't vocht en camille en ander wit gebloemt' schuchtert lieflijk. Zoo'n tuin is toch maar alles! Ik ben benieuwd, hoe het er volgende zomers zal zijn.

JOH. W. BROEDELET.

ST. MARGRIET.

Een oude overlevering weet te verhalen, dat St. Margaretha de dochter was van Aidesios, een heidensch priester uit Antiocheia in Pisidië. Door toedoen van haar opvoedster ging zij over tot het Christendom. Olybros, een legerbevelhebber van Aurelianus, haar ontmoetende, werd door haar schoonheid bekoord, voerde haar terug naar Antiochië en trachtte haar van het nieuw geloof afvallig te maken, terwijl hij zich niet ontzag, haar allerlei folteringen te doen ondergaan, welke zij standvastig doorstond. In den kerker voor haar onwil boetend, zou de duivel, in de gedaante van een draak, tot haar gekomen zijn, die echter vluchtte, zoodra zij hem een kruis

voorhield. Den 20 Juli van het jaar 275 zou zij onthoofd zijn.

In Duitschland houdt men haar voor een christenmaagd, die bestemd was tot prooi voor het monster van den Drachenfels, maar die, door het tusschen de plooiën van haar gewaad verborgen kruis den draak voor te houden, dezen in den afgrond deed storten. Sint Margaretha wordt dan ook gewoonlijk afgebeeld, staande op een draak, een kruis of palmtak in de hand, en het haar getooid met parelen, als zinspeling op haar naam, welke parel beduidt.

Zij wordt gerangschikt onder de veertien heiligen, die bekend staan onder den naam van „noodhelpers”, d.w.z. die bijstand verlenen in geval ven ziekte of nood, en wordt aangeropen door vrouwen in barenswee, gelijk inzonderheid de Luikerwalen doen, terwijl ook elders aan den Margaretha-gordel helpende kracht wordt toegekend.

Bovendien geldt zij als patrones der tuinlieden.

Algemeen bekend is te onzent deze heilige onder haar volksnaam „St. Margriet”, en haar naamdag, 20 Juli, gaat zeker slechts voor weinigen ongemerkt voorbij. Immers, aan deze „patrones der tuiniërs” wordt invloed toegeschreven op de weersgesteldheid. Wat St. Medardus, bijgenaamd „le grand pisseur” en wiens naamdag op 8 Juni valt, voor Frankrijk en België beteekent:

„Quand il pleut le jour de St. Médard
„Il pleut quarante jours plus tard”

is St. Margriet voor ons, Hollanders, die, met onze afwisselende weersgesteldheid, vaak vrees koesteren voor, of onze hoop vestigen op den dag, van welken het volksgeloof wil, dat, wanneer het dan regent, er zes weken lang regen te wachten is. Of die regen dan ook altijd komt, is een andere kwestie!

Voorshands lijkt het ook mij het veiligst en het verstandigst de redactie van het oude volksrijmpje aldus te wijzigen:

Als het regent op St. Margriet,
Regent het zes weken lang,
Weinig of veel of in 't geheel niet!

F. W. DRIJVER.

ZOMERMORGEN.

De nacht wijkt voor het winnend licht.
Zie, over de aarde ligt gespreid
Een sluier, lijk een bruid wel draagt
Voor 't altaar, waar ze nederknielt,
En biddend God zijn zegen vraagt!

't Is hoorbaar stil; slechts hier en daar
Trilt zacht een zucht door 't jonge groen
Der boomen, die te droomen staan,
Der bloemen, die ontwaken gaan
En schuchter opzien naar omhoog.

De lucht kleurt zich met zachten bos.
Ginds aan de verre oosterkim
Verrijst de zon in gouden gloed!
In goddelijken glans! En d'aard
Ontwaakt — bij d'eersten zonnegroet!

MARIE V. D. PAUWERT—VERWAAL.

ETON COLLEGE.

Eton of Eaton is een stadje van ongeveer 3300 inwoners, in het Engelsche graafschap Buckinghamshire, aan de Theems tegenover Windsor; het is vooral bekend door het Eton-College, de voornaamste Latijnsche school van Groot-Brittannië, waar vele beroemde en aanzienlijke Engelsen hun opleiding hebben genoten. De geheele inrichting doet aan een klooster denken; de gebouwen, in eenvoudigen spitsboogstijl opgetrokken, omsluiten drie ruime binnenpleinen.

Eton-College is gesticht door Hendrik VI in 1440; diens standbeeld verrijst voor de laat-gothische kapel, welke onze afbeelding te zien geeft. Het aantal vrije plaatsen voor kweekelingen (de „King-Scholars” of „Foundationers”) bedraagt 70. Bovendien wordt de inrichting nog bezocht door ongeveer 880 „oppidans” uit de aanzienlijkste geslachten des lands, die bij de docenten wonen, welker aantal 50 bedraagt. Aan het hoofd der school staat de „head-master”. Leeraren en leerlingen dragen een eigenaardige zwarte kleeding, de „gown and cap”.

De Eton-scholieren zijn over gansch Engeland bekend als goede roeiers en cricketspelers.

De inrichting wordt thans o.a. bezocht door een zoon van den Engelschen koning. De tucht is er zeer streng en de voeding eenvoudig.

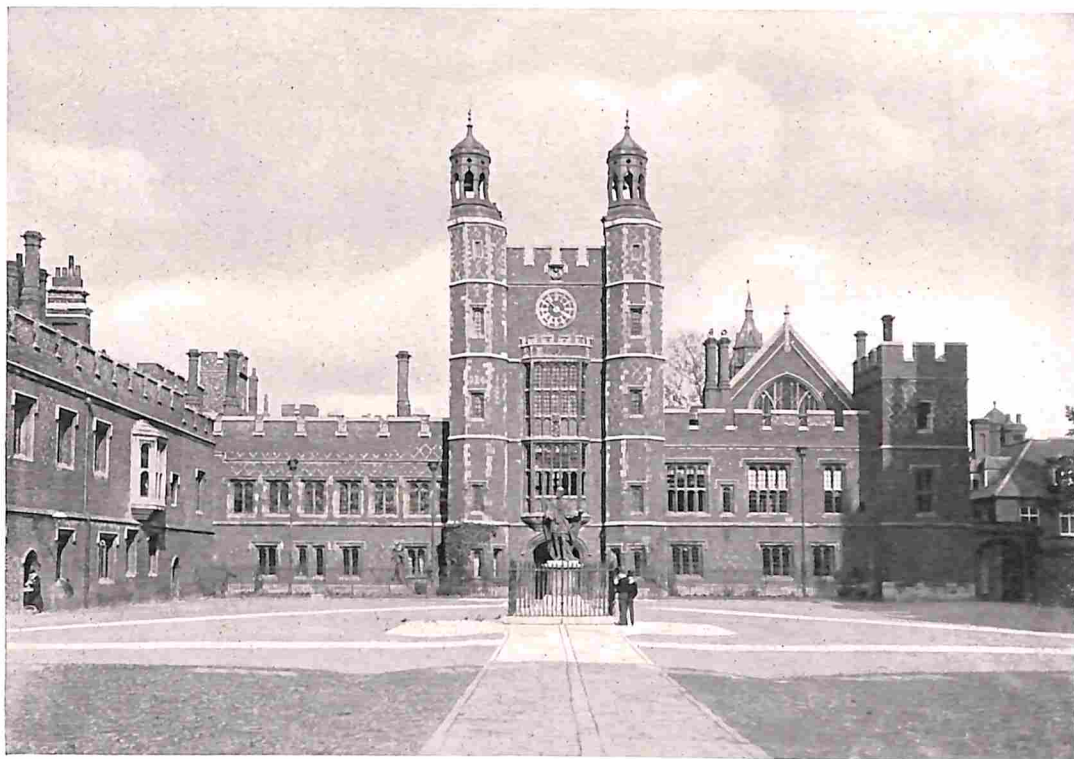

Foto A. P. A. Adriaansz.

ETON COLLEGE.

GEZICHT OP EEN GEDEELTE DER GEBOUWEN MET DE KAPEL, WAARVOOR HET STANDBEELD VAN DEN STICHTER, HENDRIK VI.